

Ján Valovič - reštaurátor, organár

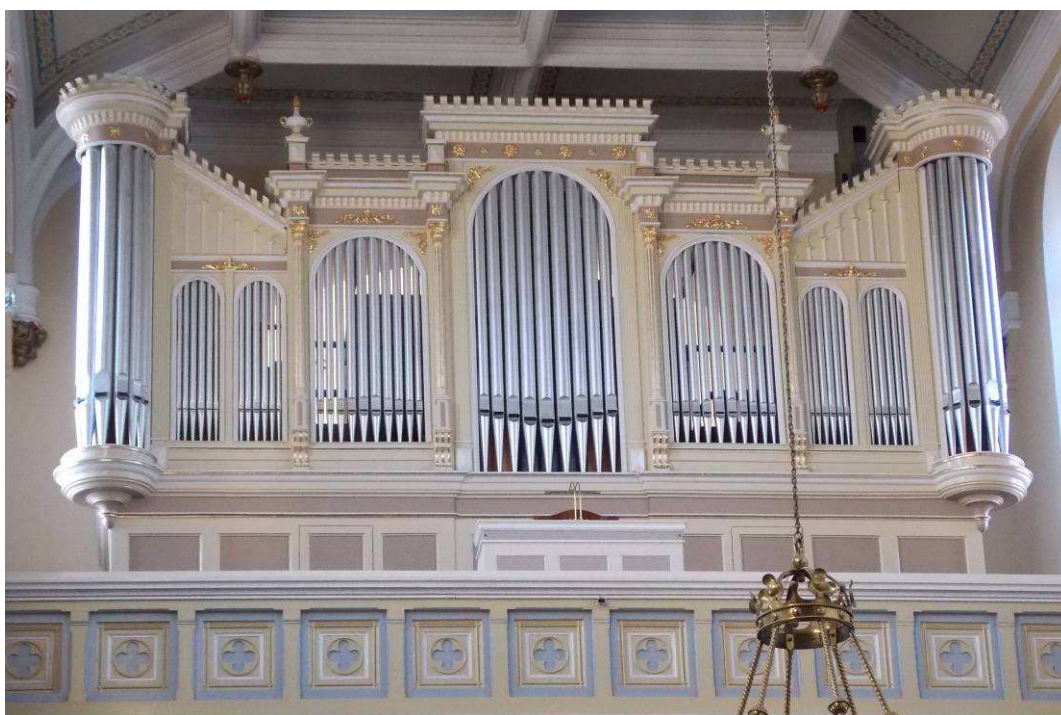
Trnavská cesta 931/44, 926 01 SEREĎ, SK

IČO: 369 186 01, DIČ: SK 10 33 57 09 56

GSM: +421 905 362 873

e-mail: janvalovic@stonline.sk tel.: 0905/362 873

Reštaurovanie organa v Kostole sv. Margity Antiochijskej v Zohore

DOKUMENTÁCIA VYKONANÝCH REŠTAURÁTORSKÝCH PRÁČ

(Záverečná správa)

Sereď 5. marca 2014

OBSAH

Základné údaje o predmete reštaurovania	3
Z histórie	4
Súčasný organ – Rieger, opus 2157	9
Technická charakteristika	11
Poškodenie nástroja počas 2. svetovej vojny	13
Prestavba organa v roku 1959	14
Dispozícia po roku 1959	18
Oprava v roku 1982	20
Reštaurovanie v roku 2013	22
Stav pred reštaurovaním – výber fotografií	23
Stav po reštaurovaní	59
Radenie registrov crescendového valca	65
Radenie registrov pevných kombinácií	66
Zoznam použitých materiálov	66
Odporúčania zhotoviteľa	67
Návrh ochranného režimu	67
Kolaudácia	68
Záver	68
Príloha č. 1	69
Príloha č. 2	70
Príloha č. 3 - fotodokumentácia – organ po reštaurovaní	71 - 76

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDMETE REŠTAUROVANIA

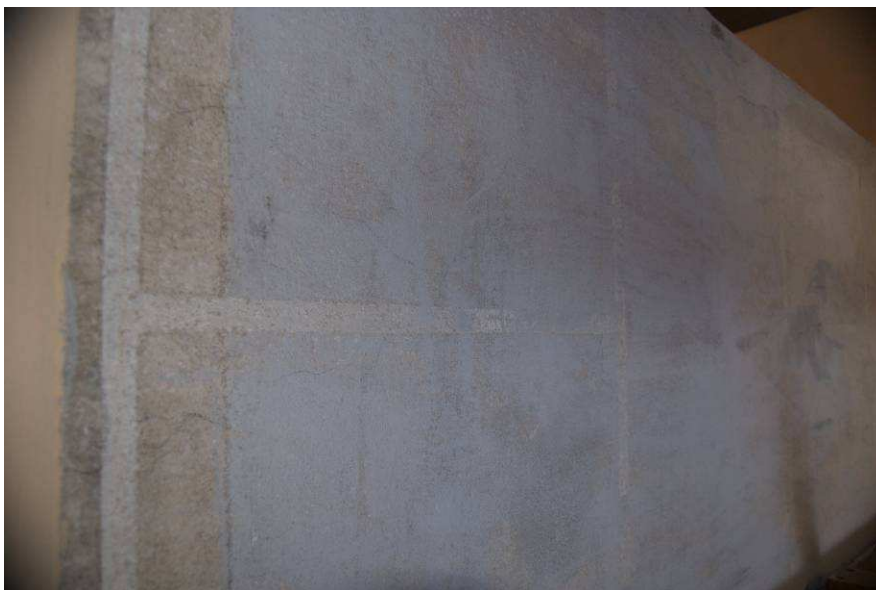
Názov pamiatky ¹ :	organ
Číslo v Ústrednom zozname PF	organ zatiaľ nie je zapísaný
Názov objektu:	Kostol sv. Margity Antiochijskej
Obec:	Zohor
Kraj:	Bratislavský
Vlastník:	Rímskokatolícka cirkev, farnosť Zohor Námestie 1. mája, č. 33 900 51 Zohor
Umiestnenie:	západná empora
Datovanie:	rok 1923
Autor:	RIEGER – Krnov, opus 2157
Sloh:	eklekticismus
Organová skriňa:	Drevená architektúra skrine sčasti použitá zo staršieho nástroja s pôvodnou fládrouvanou povrchovou úpravou ,vo výraze tmavého dobového dreva. Novšie časti z roku 1923 so sivozeleným monochrómym náterom. Drevorezby - zlátená ornamentálna výzdoba z lipového dreva. Na kruhových horných rímsach sú ozdoby kvôli žiadanému ohybu vyrobené z lisovaného papiera.
Materiál organovej skrine:	smrekové a lipové drevo, metalická (mosadzná) fólia.
Materiály nástrojovej čast':	smrekové, dubové, bukové a orechové drevo, koža, železný a mosadzný drôt. Kovové píšťaly v nástroji sú z organového kovu (zliatina cínu a olova), väčšie píšťaly sú zo zinku.

¹) Predmet kultúrnej hodnoty je pôvodný hmotný alebo duchovný doklad, ktorý má schopnosť priamo, alebo sprostredkovaně vypovedať o vývoji spoločnosti a má trvalý vedecký, historický, kultúrny alebo umelecký význam (§ 2 zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).

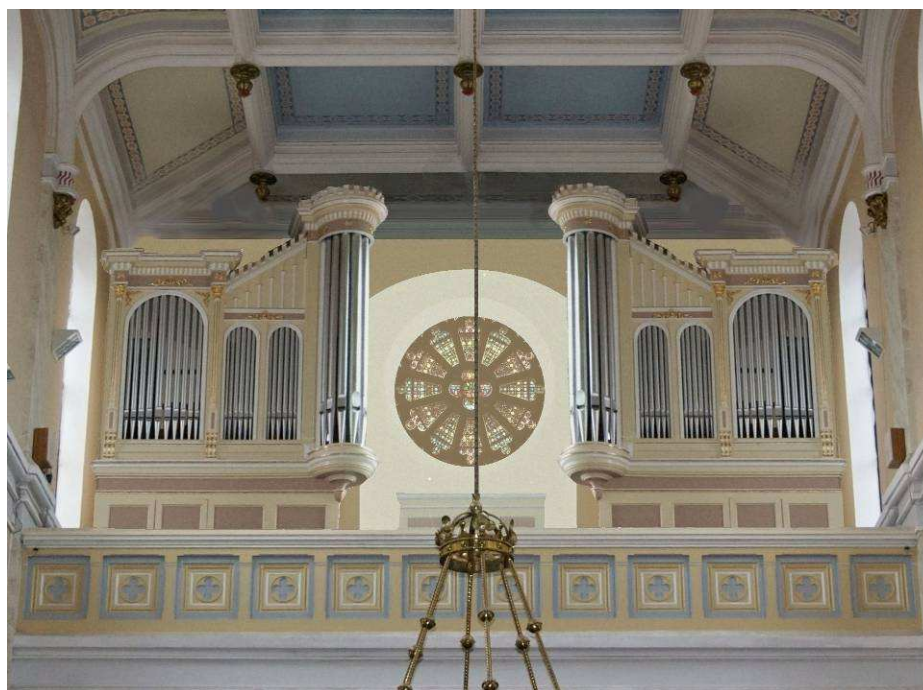
Z HISTÓRIE

Súčasný kostol sv. Margity Antiochijskej v Zohore bol postavený v rokoch 1894 – 1898. O organe, inštalovanom do novostavby kostola nemáme veľa informácií. Keďže sme nemali možnosť prezrieť historické dokumenty farnosti, informácie o starších častiach nástroja (pred rokom 1923) sú strohé, zväčša iba v rovine predpokladov.

Steny kostola na rozhraní svätyne a podvežia nachádzajúce sa vo vnútorných častiach organovej skrine dokumentujú pôvodnú originálnu výmalbu kostola. Imitácia kamenných kvádrov nebola dodnes premaľovaná, čo čiastočne dokazuje pozíciu predchádzajúceho nástroja.

Predchádzajúci organ bol rozdelený do dvoch skríň, z ktorých každá mala dva prospekty, ktoré boli vzájomne pootočené o 90 stupňov. Väčšie polia prospektov boli orientované do lode kostola, menšie smerom k náprotivnej skrini. Rozdelenie organových skríň umožňovalo voľný pohľad na kruhové okno na západnej stene chóru. Vizualizácia naznačuje pravdepodobné umiestnenie skríň predchádzajúceho organa.

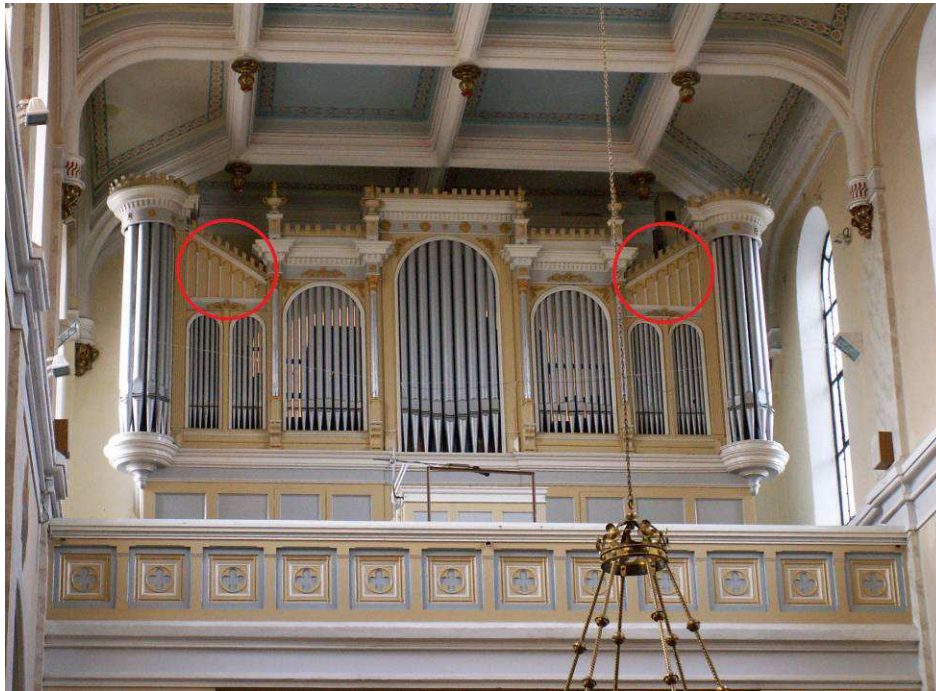

Niektoré staré časti organovej skrine prezrádzajú pôvodnú farebnosť, fládrowanie imitovalo kresbu tmavého dubového masívu.

Fotografia prezentuje tri farebné úpravy: fláder – 1898 (?), sivozelený náter – 1923, slonová kosť/ biela / ružová – 1959.

I predchádzajúci hrací stôl bol umiestnený medzi skrine v rovnakej pozícii ako jestvujúci hrací stôl, čo dokazujú odtlačky pôvodného hracieho stola v podlahe. Traktúry boli mechanické, vzdušnice kužeľové. Firma Rieger použila na trojuholníkové výplne prospektových polí časti starého organa.

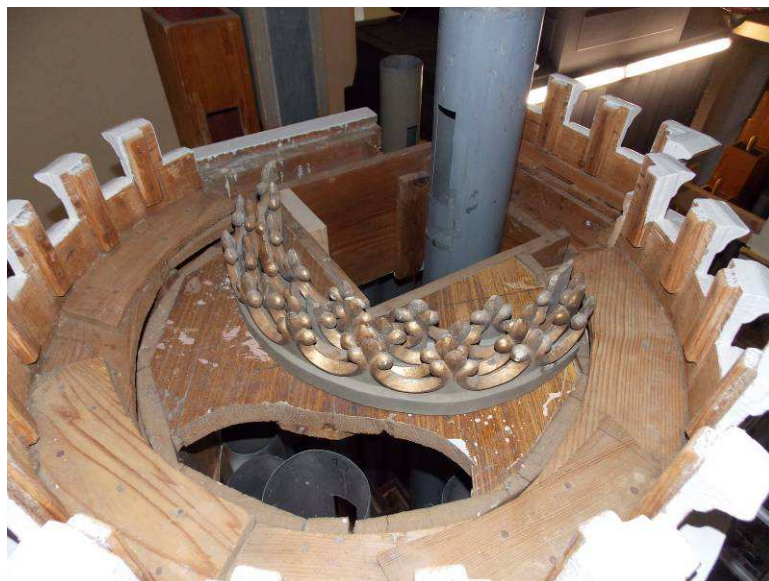
Označené časti slúžili pôvodne ako hriadeľové dosky mechanickej hracej traktúry. Na fotografii, ktorá zachytáva zadný pohľad, sú označené miesta s pôvodne umiestnenými drevenými puzdrami pre hriadele mechanickej traktúry staršieho organa.

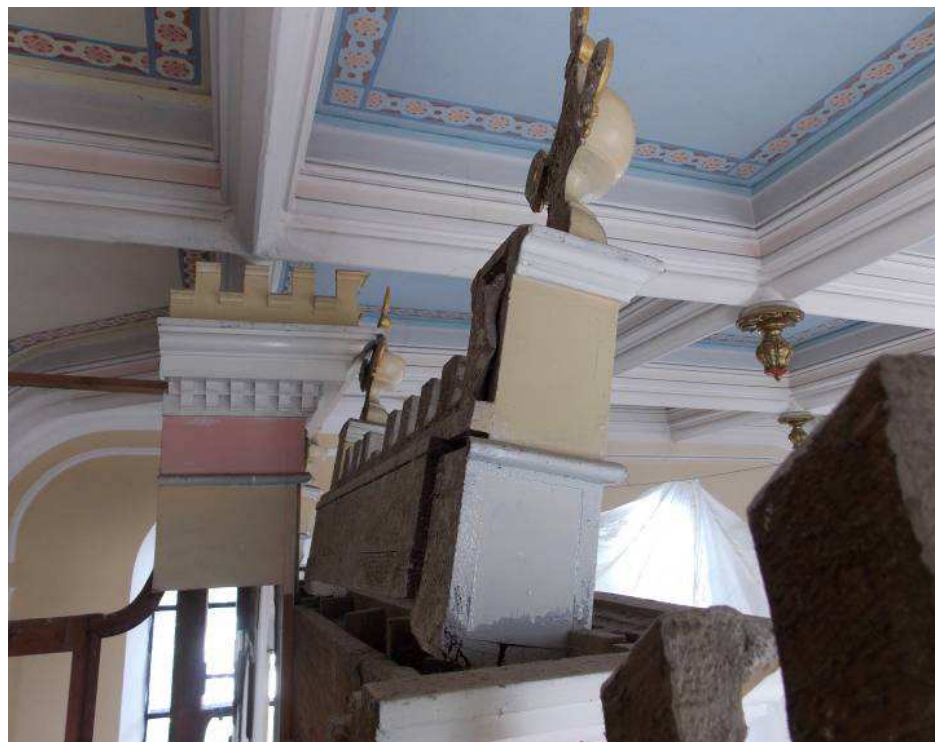
Zo staršieho nástroja pochádzajú i korunné drevorezby s pôvodnou povrchovou úpravou. Celé desaťročia boli pietne uložené v kruhových rímsach na strope organa.

Ich rozmery neumožňujú prezentáciu v rámci súčasnej architektúry organovej skrine, preto boli odložené na pôvodné miesto.

Medzi staršie časti skrine možno zaradiť i dve rímky s ornamentálnou výzdobou znázorňujúcou vázy (olejové lampy) s plamienkom a ušnicami. Keďže pôvodnému osadeniu bránila novšia stredná rímka firmy Rieger, staršie rímky boli osadené esteticky nevhodným a staticky nebezpečným spôsobom. Pri reštaurovaní v roku 2013 boli vnútorné vázy odstránené a uložené pod organové mechy.

Podľa indícií môžeme predpokladať, že pred rokom 1923 stál na chóre jednomanuálový cca. 10 registrový organ s mechanickými traktúrami a kuželovými vzdušnicami. Staviteľ a nástroja nepoznáme. Tiež nemôžeme s určitosťou tvrdiť, že časti staršieho nástroja zakomponované do organovej skrine firmy Rieger boli použité zo staršieho zohorského organa. Mohlo ísť o časti iného organa pochádzajúceho z depozitu firmy Rieger.

SÚČASNÝ ORGAN – RIEGER, opus 2157

Súčasný organ v roku 1923 vyrobila a o rok neskôr v kostole inštalovala firma RIEGER z českého Krnova.

Obdobie stavby organa prezradil nápis neskoršieho zohorského učiteľa a organistu. Nápis, ktorý sa nachádza na nosnej priečke vzdušnice hlavného stroja pod píšťalami C strany registra Mixtura znie: „*Karol Mifkovič / študent reálneho gymnázia / Zohor číslo 455 / rodený 1906. / Organ stavaný 23. júla 1924*“.

Organ, i podľa iných zápisov pomáhali stavať tiež miestni farníci. Môžeme predpokladať, že pán Karol Mifkovič, ako gymnazista a budúci učiteľ, už mal hudobné vzdelanie. No ešte netušil, že bude späť s týmto nástrojom 65 rokov.

Firma Rieger postavila i tento nástroj z kvalitných materiálov a v typicky nadštandardnom vyhotovení. Objektívne by sme však mohli mať výhrady k realizácii prestavby staršej organovej skrine. Treba však poznamenať, že firma Rieger sa venovala takmer výlučne realizáciám novostavieb a pre nadmerné komplikácie s prestavbami sa snažila podobným projektom vyhýbať.

Žiadosť investora na zakomponovanie starších častí organa sa obyčajne prejavila nielen na vyššej cene, no pravidelne i na nižšej kvalite predmetných prác. Podobne ako v Zohore možno vidieť nižšiu kvalitu prestavaných skríň napríklad v lokalitách Chynorany, Láb, Preseľany, Bratislava – OFM, Hlohovec – farský kostol, etc.

Organ bol v kostole postavený ešte bez elektrického ventilátora. Sekundárnu montáž vzduchovodu k novšiemu regulátoru vzduchu dokazuje takmer amatérska úprava zvislej nosnej stojky vzdušnice II. manuálu. Z nej museli organári časť vyrezať, pričom vidno, že práce boli realizované namieste. Podľa konštrukcie elektromotora predpokladáme, že elektrické dúchadlo bolo vyrobené v 30. rokoch 20. storočia. Predpoklad potvrdzuje i informácia z obecného archívu, podľa ktorého bola v obci zavedená elektrina k 21. 1. 1931. Škoda, že firemný štítok elektromotora Siemens neuvádza rok výroby.

Regulátor vzduchu i príslušné vzduchové rozvody pochádzajú z dielne Rieger.

Je teda pravdepodobné, že všetky súvisiace práce realizovali pracovníci tejto firmy.

Technická charakteristika

Dvojmanuálový 22 registrový organ má pneumatické traktúry a kužeľové vzdušnice. V zadnej časti skrine v oblúku medzi loďou kostola a podvežím sa nachádza žalúziová skriňa so vzdušnicou druhého manuálu. Pred ňou, v rovnakej výškovej rovine (tesne pod hlavnou rímsou) je umiestnená vzdušnica hlavného stroja. Po stranách, nízko nad podlahou sú umiestnené pedálové vzdušnice, rozdelené na C a Cis stranu.

Staviteľ:	RIEGER , Krnov , opus 2157
Rok stavby:	1923
Traktúry:	pneumatické
Vzdušnice:	kužeľové
Tlak vzduchu:	100 mm v.s. (1000 Pa)
Rozsah manuálov:	C – g ³ , vzdušnice oboch manuálov sú vybudované po g ⁴
Rozsah pedála:	C – d ¹

Dispozícia

I. manuál (v poradí podľa nápisov na sklopkách zľava doprava, chýbajúce názvy boli prevzaté z príbuzných opusov):

Kornet	3-5 nás. (2 2/3´)
Oktav	4´
Fléta trubicová	4´
Fléta dutá	8´
Salicional	8´
Gamba	8´
Principal	8´
Bourdon	16´

Spojky:

II – I
II – I Super
II – I Sub
II Super
I Super
I – Ped
II – Ped

II. manuál (žaluziový stroj):

Violinprincipal	8´
Bourdon	8´
Roh kamzičí	8´
Aeolina	8´
Vox coelestis	8´
Kvintadéna	8´
Praestant	4´
Flautino	2´
Mixtura	4 nás. (2 2/3´)

Pedál:

Subbas	16´
Principal Bas	16´
Violon	16´
Oktav Bas	8´
Cello	8´

Traktúry sú pneumatické tlakové s olovenými rúrkami. Na vzdušniciach (s výnimkou prospektových) sú dvojstupňové tónové relé.

V sokli organovej skrine (na osi symetrie, na celú hĺbku sokla) je umiestnený jeden veľký plavákový mech. Na spodnej stene plavákového mecha sú dva menšie, tiež plavákové čerpacie mechy (na polovičnú šírku a hĺbku čerpaceho mecha). Čerpacie mechy sa ovládajú dvoma drevenými pákami, ktoré vyčnievajú zo zadnej steny sokla organovej skrine. Nad nimi sú drevené držiaky pre kalkantov. V organe bol aj zvonček – signál pre kalkanta, ovládaný od hracieho stola nožnou pákou s klinovým mieškom. Vzduch ku zvončeku privádzala olovená rúrka. (Pôvodný zvonček sa nezachoval, aj s rúrkou bol obnovený v r. 2013.)

Hrací stôl je umiestnený na osi organa, pred soklom organovej skrine. Organista sedí tvárou k oltáru. Biele tvarované registrové sklopky sú umiestnené nad hornou manuálovou klaviatúrou. Označené sú na kruhových rôznofarebných registrových terčíkoch s pozlátenými okrajmi, spojky na obdĺžnikových terčíkoch.

Pod klaviatúrou spodného manuálu sú tlačidlá. Označenia sú nad nimi na bielych obdĺžnikových porcelánových terčíkoch s čiernym písmom: Vypušteč (čierné tlačidlo), Piano, Mezzo - / Forte, Forte, Fortissimo, Tutti, An, Crescendo / registrové (biele tlačidlá), Ab (čierné tlačidlo).

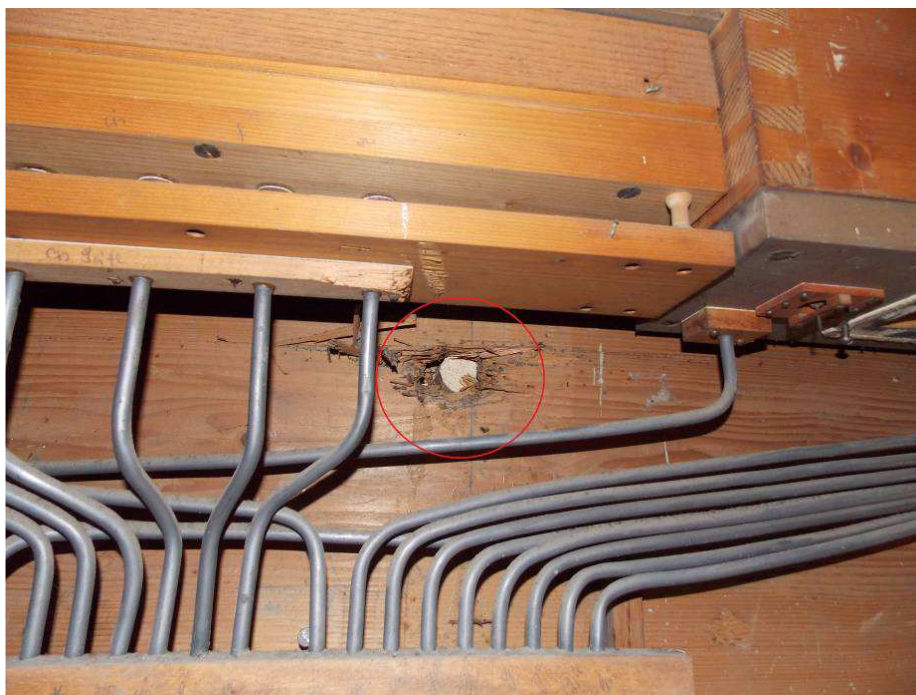
Nad pedálovou klaviatúrou sú zariadenia zľava: Crescendo - Decresc. (označenie nad valcom), Žaluzie II. man. (označenie nad balančnou pákou), Kalkant (kovová šľapka bez aretácie).

POŠKODENIE NÁSTROJA POČAS II. SVETOVEJ VOJNY

Podľa svedectva žijúcich pamätníkov explodoval počas prechodu frontu v zohorskom kostole delostrelecký granát. Ešte dnes vidno v niektorých vnútorných častiach organa stopy po črepinách, ktoré však nenapáchali veľké škody. Črepina granátu preletela skriňou v ľavej časti prospektu, tesne pod hlavnou rímsou.

Otvor po priestrele bol neskôr zatmelený, no z vnútornej strany jasne vidno priestrel s priemerom cca 20 mm.

Strela spôsobila devastáciu píšťaly A v registri Cello 8', tiež „čistý priestrel“ drevenej píšťaly A z registra Subbas 16' a kovovej píšťaly A z registra Violon 16'. Zastala až v tele drevenej píšťaly Principálbass, tón H. Píšťaly boli neskôr opravené (r. 1959?), časť náboja sa nezachovala.

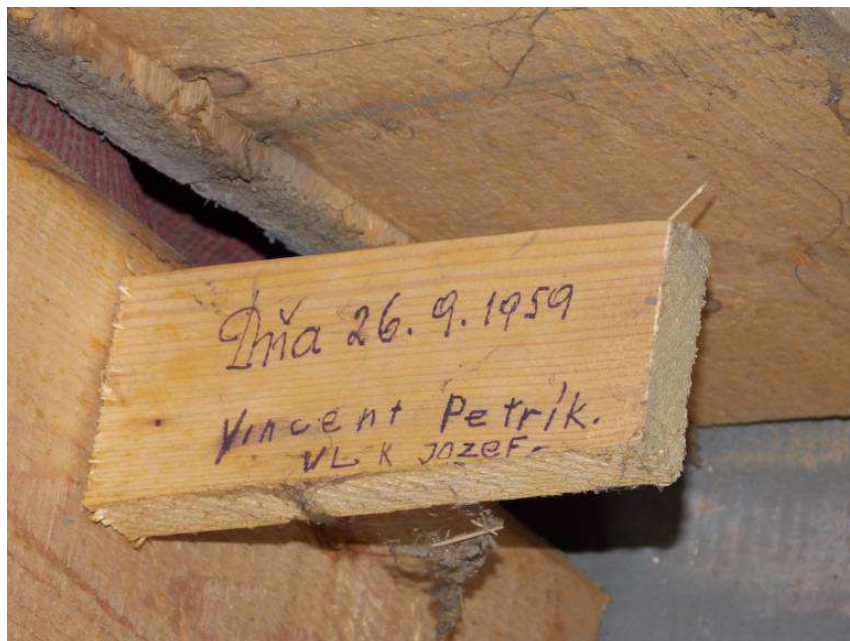

PRESTAVBA ORGANA V ROKU 1959

Opravu i organára prezrádza ďalší záznam v organe. Opravu a zmenu dispozície realizoval organár Pavol Baxa, v tom čase organista u bratislavských františkánov. Opravy, často s prestavbami a zmenami dispozície, vykonával takmer štyri desaťročia na území celého Slovenska. Súčasťou organárskych prác bolo i osadenie novej podlahy, presnejšie nových stupňov po oboch stranách hracieho stola (neskôr prekryté červeným kobercom).

Nápis na podpere sekundárnej podlahy prezradil zhotoviteľov i rok realizácie.

S odstupom času nechceme hodnotiť zmysel prestavby nástroja. Pri prestavbe, v snahe zmeniť zvuk organa v duchu neobaroka (hnutie Orgelbewegung), prišlo presadením píšťal, preintonovaním, zrezaním a doplnením píšťal z iných organov k nasledovným zmenám.

I. manuál:

Gamba 8' C – h⁰ zmes píšťal z Mixtury (2²/3') a Violinprincipal 8',
c1 – g4 zrezané píšťaly Gamby na 2 2/3', spodné intonačné brady (streichenbärde) boli ohnuté aby „nezavadzali“ pri preintonácií.
Register bol nazvaný Kvinta 2 2/3'.

Kornet 3-5 nás. $2\frac{2}{3}'$ zámenami píšťal z pôvodných registrov Kornet, Violinprincipal, Praestant, Mixtura a doložením nových píšťal **vznikla nová Mixtura 3 -5 nás.**, (terčik Kornet zostal zachovaný) v zložení:

C:				$1\frac{1}{3}'$	1	$\frac{2}{3}'$
c^0 :			2	$1\frac{1}{3}'$	1	$\frac{2}{3}'$
c^1 :		$2\frac{2}{3}'$	2	$1\frac{1}{3}'$	1	$\frac{2}{3}'$
c^2 :	4	$2\frac{2}{3}'$	2	$1\frac{1}{3}'$	1	
c^3 :	$5\frac{1}{3}'$	4	$2\frac{2}{3}'$	2	$1\frac{1}{3}'$	
gs^3	$5\frac{1}{3}'$	4	(nastavená oktáva)			

Prestavanie kornetu na mixtúru bolo realizované osadením menších píšťal do väčších dier v nezmenenej lavičke, vymedzenie vyriešil nalepený glejený papier. Čiastočné odstránenie papiera dokumentuje fotografia.

II. manuál:

Violinprincipal $8'$ (po prestavbe Praestant $4'$, resp. touto sklopkou ovládaný register)
 C – H- zrezané píšťaly z Violinprincipal (tóny Fis – e^0), c^0 – h^0 píšťaly z Kornet ($4'$ rad) od c^1 rôzne zrezané píšťaly z Kornet a Praestant $4'$.
Register bol ovládaný pôvodnou sklopkou Praestant $4'$.

Aeolina	8´	na kancelu bol pridany d'alší rad z písťal Vox coelestis (nové vrtania v písťalnici), pričom písťaly boli posunuté o jednu oktávu (do 4´ polohy). Register (konštrukčne riešený ako Vox angelica 8´+ 4´) bol ovládaný pôvodnou sklopkou registra Vox coelestis 8´.																																			
Vox coelestis	8´	Register v rozsahu od c0. Pôvodné písťaly boli použité pre susednú kancelu (Vox angelica). Osadené boli prevažne písťaly z kornetu (polohy 1 ^{3/5} '), gis ³ – g ⁴ - nové písťaly (kutnohorská dielňa?) Register mal názov Tercia 1 3/5´.																																			
Kvintadena	8´	register v polohe 2 2/3´. Použité prevažne písťaly z kornetu (2 2/3´ rad) ale aj z mixtúry. Nový názov registra bol Nasard 2^{2/3}'.																																			
Praestant	4´	na kancelu bol osadený register Kvintadena 8´, v rozsahu C – g ² zrezané na 4´ (vznikol Kryt 4´), v rozsahu gis ² – g ³ - upravené odstránením zátky a narezaním ladičiek. V nastavenej oktáve písťaly z Flautino 2. Pôvodná sklopka s názvom Kvintadena 8´ bola upravená zoškriabaním čísla 8.																																			
Flautino	2´	v rozsahu F – g ³ pôvodne prefukujúce písťaly boli zrezané na polovičnú dĺžku (teda zmenené na neprefukujúce). V nastavenej oktáve písťaly z Praestant 4´.																																			
Mixtura 4 nás.	2 2/3'	zámenami písťal z pôvodných registrov Kornet, Violinprincipal, Praestant, Mixtura a doložením nových písťal vznikla nová Mixtura 4x v zložení:																																			
		<table border="0"> <tr> <td>C:</td> <td></td> <td></td> <td>1 1/3'</td> <td>1</td> <td>2/3'</td> <td>1/2'</td> </tr> <tr> <td>f⁰:</td> <td></td> <td>2</td> <td>1 1/3'</td> <td>1</td> <td>2/3'</td> <td></td> </tr> <tr> <td>f¹:</td> <td></td> <td>2^{2/3}'</td> <td>2</td> <td>1 1/3'</td> <td>1</td> <td></td> </tr> <tr> <td>f²:</td> <td>4</td> <td>2^{2/3}'</td> <td>2</td> <td>1 1/3'</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>gs³:</td> <td>4</td> <td>2^{2/3}'</td> <td colspan="4">(nastavená oktáva)</td> </tr> </table>	C:			1 1/3'	1	2/3'	1/2'	f ⁰ :		2	1 1/3'	1	2/3'		f ¹ :		2 ^{2/3} '	2	1 1/3'	1		f ² :	4	2 ^{2/3} '	2	1 1/3'			gs ³ :	4	2 ^{2/3} '	(nastavená oktáva)			
C:			1 1/3'	1	2/3'	1/2'																															
f ⁰ :		2	1 1/3'	1	2/3'																																
f ¹ :		2 ^{2/3} '	2	1 1/3'	1																																
f ² :	4	2 ^{2/3} '	2	1 1/3'																																	
gs ³ :	4	2 ^{2/3} '	(nastavená oktáva)																																		

Pedál:

Cello	8´	register bol odstránený a nahradený pravdepodobne písťalami Praestant 4´ v rozsahu C – h0, c1 – d1 písťaly pravdepodobne z Kornet. Register, ani terčík s pravdepodobným názvom Chorálbas 4´ sa nezachovali, písťaly registra Cello boli opäť osadené v roku 1982. Pred reštaurovaním r. 2013 bol register označený papierovým štítkom s perom písaným nápisom Cello 8´.
-------	----	--

Porcelánové terčíky pôvodných registrov Gamba 8´, Violinprincipal 8´, Aeolina 8´, Cello 8´ sa nezachovali, P. Baxa ich nahradil plastovými terčíkmi s gravírovanými názvami nových registrov. Plastový terčík pre Chorálbas 4´ bol (pri rekonštrukcii registra Cello 8´ pravdepodobne v roku 1982) odstránený.

Zábery dokumentujú nepôvodné terčíky – stav pred reštaurovaním.

I. manuál

II. manuál

pedál

DISPOZÍCIA PO ROKU 1959 (v poradí podľa sklopiek zľava)

I. manuál

Kornet	3 – 5 nás. (na vzdušnici Mixtúra 3-5x, 1 ¹ / ₃ ')
Quinta	2 ² / ₃ '
Oktav	4'
Fléta trubicová	4'
Fléta dutá	8'
Salicional	8'
Principal	8'
Bourdon	16'

Spojky:

II – I
 II – I Super
 II – I Sub
 II Super
 I Super
 I – Ped
 II – Ped

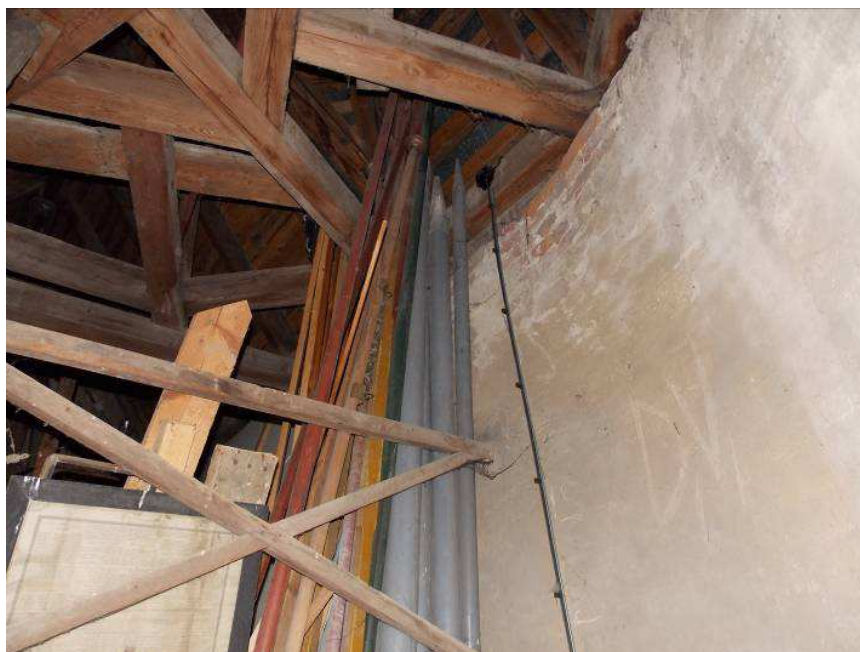
II. manuál

Bourdon	8'
Roh kamzičí	8'
Vox coelestis	8' (na písťalnici Vox angelica 1-2x, 8' + 4')
Praestant	4'
Kvintadena	bez označenia (na písťalnici Kryt kovový 4')
Nasard	2 ² / ₃ '
Tercia	1 ³ / ₅ '
Flautino	2'
Mixtúra	4x - 1 ¹ / ₃ '

Pedál:

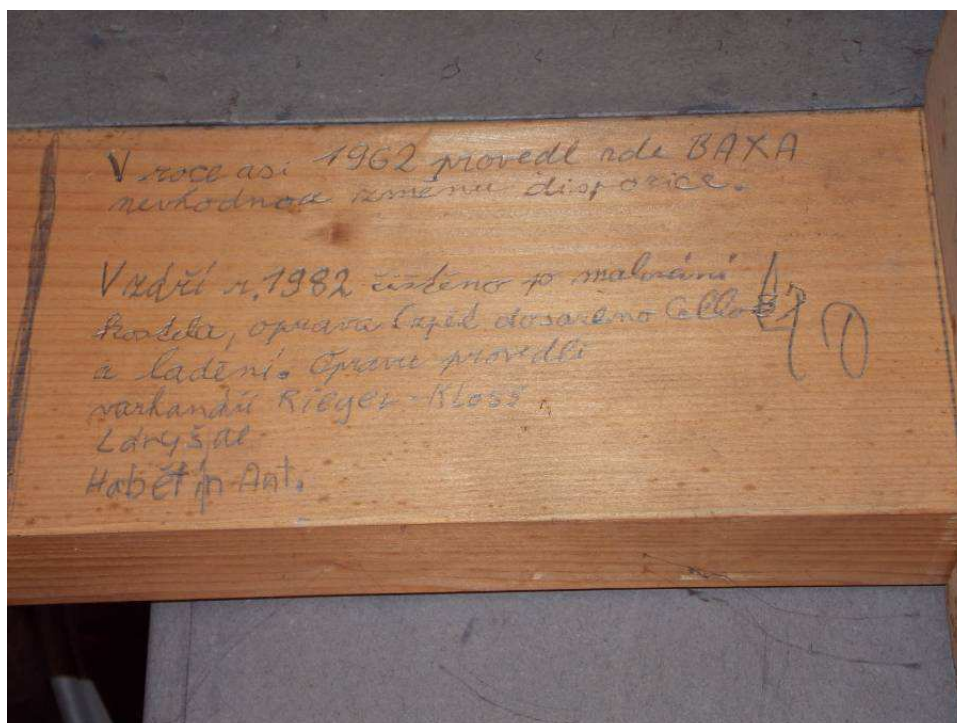
Subbas	16´
Principal Bas	16´
Violon	16´
Oktav Bas	8´
Chorálbas	4´

Pavol Baxa pri prestavbách nástrojov nepotrebné veľké píšťaly často uskladnil na povale kostola, prípadne do priestorov veže (napr. Dolné Dubové, Ružindol ...). Rovnako i v prípade prestavby tohto organa bola väčšina „nepotrebných“ zinkových píšťal uložená vo veži nad točitým schodiskom.

OPRAVA V ROKU 1982

Ďalší zápis organárov sa nachádza na strednej priečke pod vzdušnicou hlavného stroja C strany (na fotografii je presné miesto označené krúžkom).

Prepis textu: „V roce asi 1962 provedl zde BAXA nevhodnou změnu dispozice. V září r. 1982 čištěno po malování kostela, oprava (zpět dosazeno Cello 8') a ladení. Opravu provedli varhanáři Rieger – Kloss / Láryš Al. / Habětín Ant. “

Podľa zápisu v organe a zistených zásahov realizovali pracovníci firmy Rieger – Kloss z Krnova nasledovné práce:

1. čistenie nástroja;
2. dispozičná zmena pedálovej vzdušnice - odstránenie píšťal pedálového registra Chorálbas 4' (nepôvodný register z prestavby v r. 1959) a rekonštrukcia pôvodného registra Cello 8'. Použité boli pôvodné píšťaly, pravdepodobne nájdené na povale kostola. (Píšťaly registra Chorálbas sa nezachovali, asi „odišli“ do Krnova.);
3. výmena poškodených plochých membrán – bez demontáže relé, čo dokazujú zväčša šikmo nalepené nové membrány;

4. prekožovanie mechov – ako materiál bola použitá čierna koženka;

REŠTAUROVANIE V ROKU 2013

Na základe *Zmluvy o dielo* z 5. apríla 2013 bola 9. apríla 2013 začatá generálna oprava organa. Realizované boli nasledovné práce (prepis zo zmluvy):

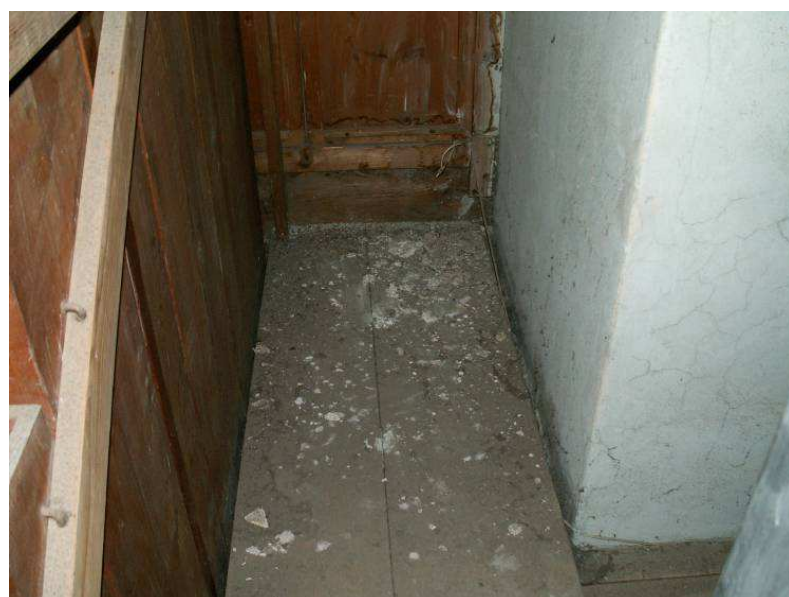
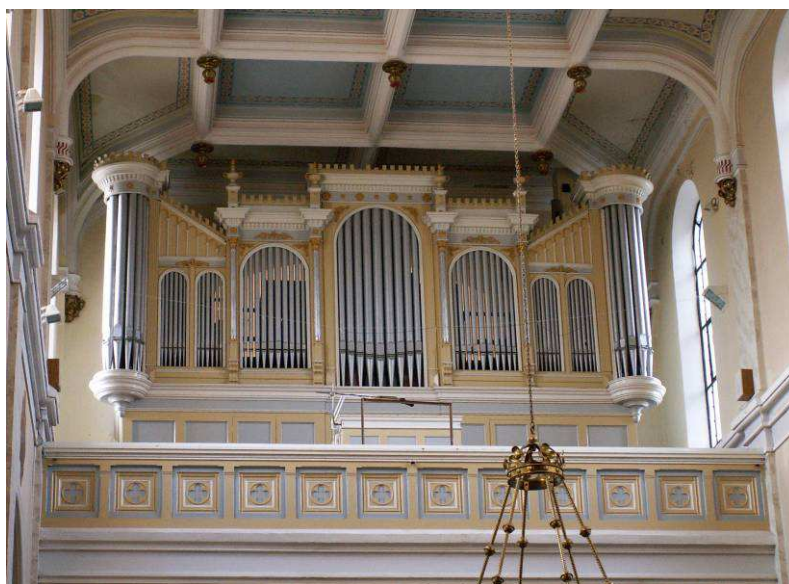
1. dokumentácia súčasného stavu a priebehu prác, kontrola nežiaducich prefukov všetkých tónov jednotlivých kanciel a porúch hracieho stola;
2. vyloženie všetkých píšťal, balenie do prepravných debien;
3. rozobratie, vyčistenie a impregnácia mechu, revízia, príp. obnova pántov;
4. výmena kože zásobného mechu a poškodených spätných ventilov;
5. demontáž, čistenie, revízia a impregnácia píšťalníc;
6. čistenie, impregnácia a reštaurovanie drevených píšťal;
7. čistenie a umývanie kovových píšťal, reštaurovanie;
8. doplnenie chýbajúcich kovových píšťal (cca 55 píšťal);
9. vyčistenie a impregnácia organovej skrine;
10. vyčistenie kanciel, revízia príp. obnova sediel kuželových ventilov;
11. revízia, pretesnenie vzduchových rozvodov;
12. dodanie a montáž nového org. ventilátora;
13. riadenie impregnácie ostatných drevených častí proti drevokaznému hmyzu a drevokazným hubám (prípravok Lignofix – na báze syntetických rozpúšťadiel);
14. demontáž a výmena všetkých plochých membrán cca 1470 ks;
15. výmena všetkých 346 ks rámčekových membrán;
16. reštaurovanie hracieho stola;
17. impregnácia hracieho stola;
18. pretesnenie a osadenie píšťalníc;
19. odstránenie závad hracej i registrovej traktúry;
20. postupné založenie píšťal, intonácia a naladenie nástroja;
21. transport častí organa do dielni a späť do kostola (bude sa realizovať v priebehu celej doby opravy organa).

DOKUMENTÁCIA REALIZOVANÝCH PRÁC

Bod 1 - dokumentácia súčasného stavu a priebehu prác, kontrola nežiaducich prefukov všetkých tónov jednotlivých kanciel a porúch hracieho stola;

Pred začatím prác, počas prác i po uskončení bola priebežne realizovaná fotografická dokumentácia predmetných prác. Obsiahla fotopríloha sa nachádza na DVD nosiči, ktorý je súčasťou tejto záverečnej dokumentácie. DVD prehľadne prezentuje priebeh reštaurovania. V 79 priečinkoch sa nachádza spolu 914 súborov. Samotnej demontáži organa predchádzala kontrola všetkých prvkov hracieho stola, zaznamenané boli chyby a nedostatky v traktúrach, intonácii i ladení.

STAV PRED REŠTAUROVANÍM – VÝBER FOTOGRFIÍ

uhynutý vták v píšťale Violon 16', tón E

Bod 2 - vyloženie všetkých píšťal, balenie do prepravných debien;

Všetky píšťaly boli postupne vyložené z nástroja a bezpečne uložené v priestore chóru, prípadne prevezené do dielne v Seredi.

žalúziiová skriňa po demontáži píšťalového fondu

pedálová vzdušnica bez píšťal

vzdušnica I. manuálu bez píšťal a píšťalníc

**Bod 3 - rozobratie, vyčistenie a impregnácia mecha, revízia príp. obnova pántov;
Bod 4 - výmena kože zásobného mecha a poškodených spätných ventilov;**

Zásobný mech bol rozobraný a vyčistený.

Odstránená bola koženka z roku 1982.

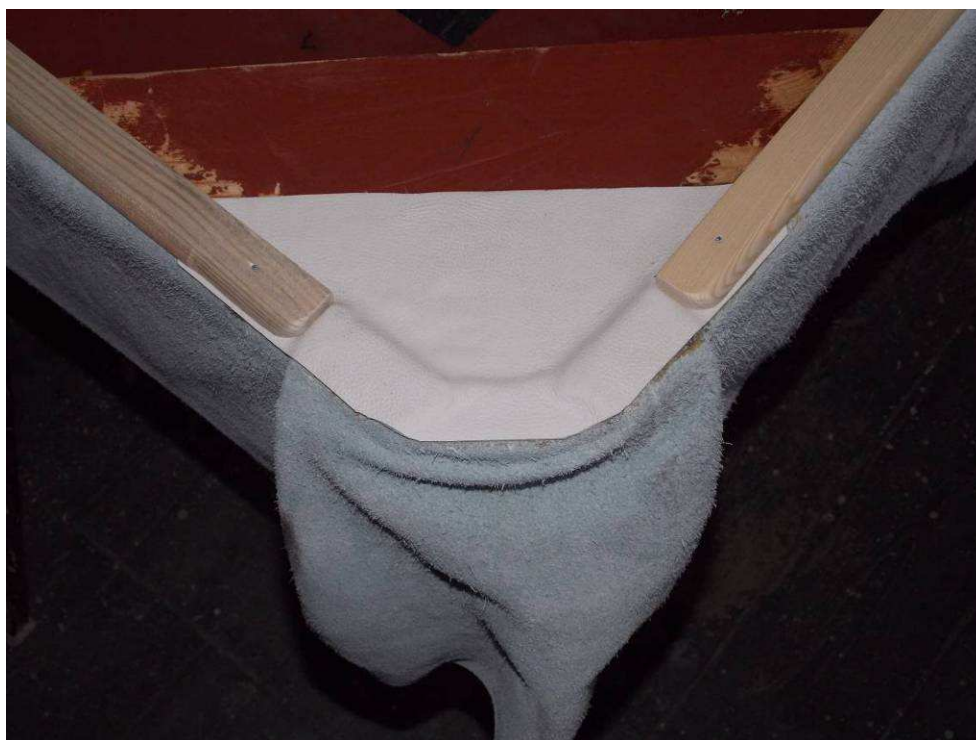
Praskliny boli opätovne prelepené kožou.

Obnovené boli poškodené pánty. Prekožovaný bol poistný ventil i všetky spätné ventily.

Vymenená bola tesniaca koža po obvode mecha.

Vnútorne časti boli impregnované proti škodcom.

Novou kožou boli pretesnené i horné dekle mecha.

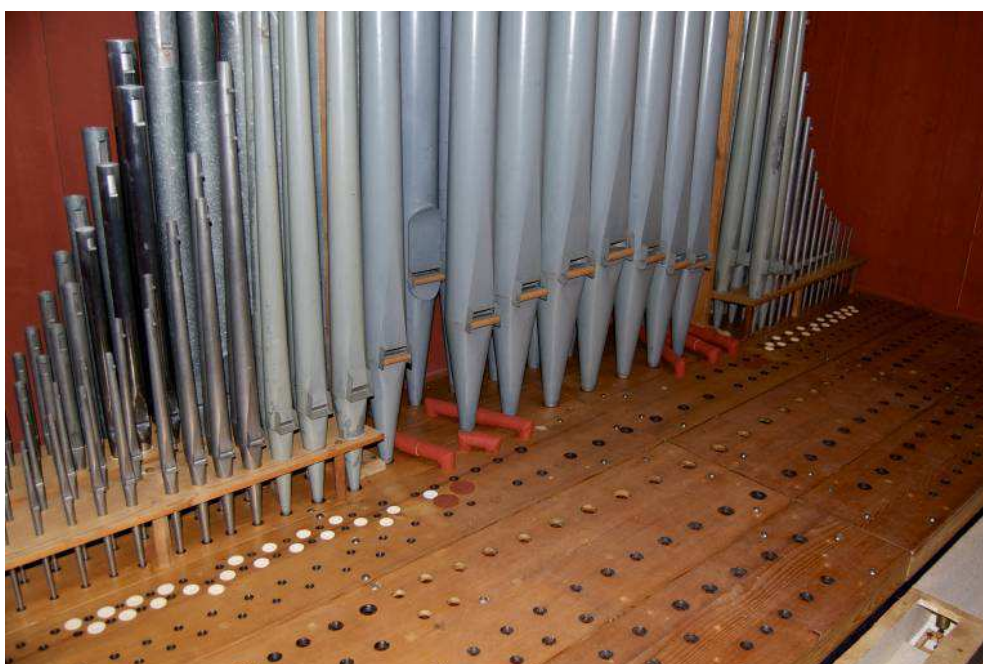

Po zaskrutkovaní deklov bol mech prekrytý plátnom na ktoré bola uložená záťaž - pôvodné tehly.

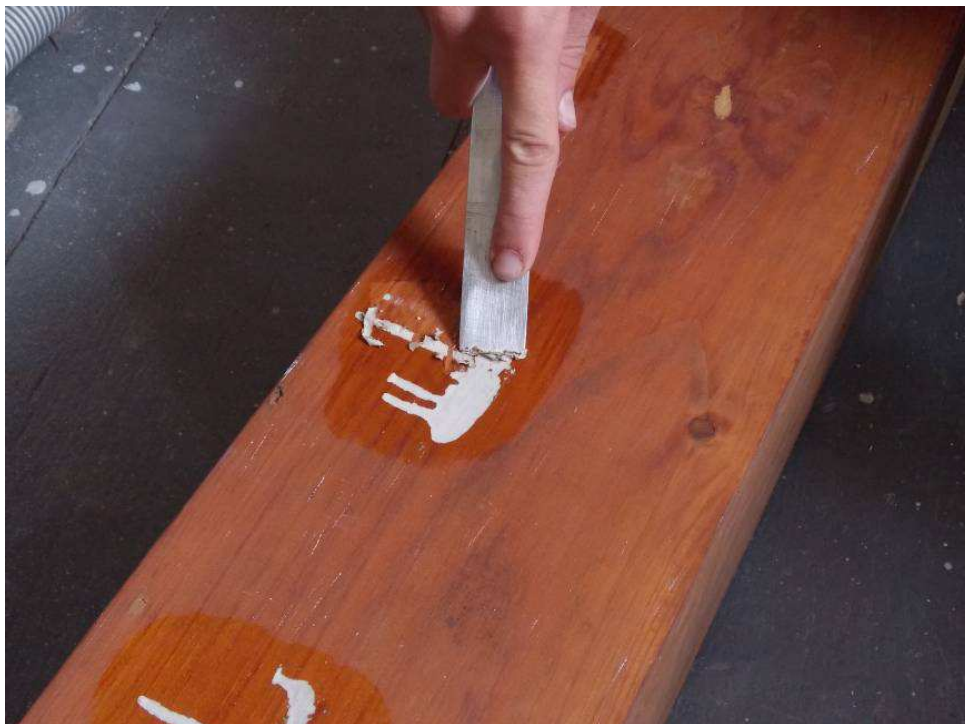
Bod 5 - demontáž, čistenie, revízia a impregnácia píšťalnic;

Všetky píšťalnice boli očistené a naimpregnované. Nepôvodné vŕtania v registri Vox coelestis boli prelepené koženými krúžkami.

Bod 6 - čistenie, impregnácia a reštaurovanie drevených píšťal;

Predkrývky drevených píšťal boli demontované. Píšťaly boli vyčistené, odstránené boli zatečenia farbou po predchádzajúcom maľovaní skrine.

Z píšťal registra Principalbas 16', ktoré vyčnievajú nad prospekt, bola odstránená dodatočná svetlá premaľba. Prezentovaný je tak pôvodný, sivozelený náter.

Všetky píšťaly boli impregnované proti drevokazným hubám a škodcom prípravkom Lignofix. Koža na netesných a poškodených zátkach bola vymenená.

Bod 7 - čistenie a umývanie kovových píšťal, reštaurovanie;

Kovové píšťaly boli vyčistené mechanicky i stlačeným vzduchom. Píšťaly z organového kovu boli umyté vo vodnom kúpeli s jemným obsahom saponátu. Následne boli prepláchnuté ponorom v destilovanej vode.

Zinkovým píšťálám, ktoré boli neštýlovo upravené (napr. zrezaním), bol ponorom v riedidle C 6000 odstránený bolusový, sivozelený náter.

Po nadletovaní, prípadne iných cínarských prácach nebol náter zámerne obnovený.

Zinkové píšťaly, ktoré sú v súčasnosti bez povrchovej úpravy, boli pri reštaurovaní v roku 2013 nadletované do svojej pôvodnej dĺžky, prípadne iným spôsobom rekonštruované v cínarskej dielni.

Mechanické poškodenia píšťal boli odstránené. Poškodené cínové ladičky zinkových píšťal boli vyrezané a nahradené.

Poškodené ústia boli nahradené plechom rovnakého zloženia, i hrúbky.

Na všetkých zátkach kovových píšťal bola vymenená tesniaca koža.

V rámci reštaurovania pôvodných kovových píšťal boli realizované nasledovné cínarské práce (zväčša po zrezaní, prípadne poškodení pri prestavbe v r. 1959):

Gamba	8´	gis, a c1 – g3	- vymenené stredné časti tiel - nadletované do plnej dĺžky
Kornet	3 – 5 nás.	8´ ds1 4´ c – b 2 2/3´ C – E f – g3 2´ Fs 1 3/5´ Gs – g3	- nová ladička - nadletované do plnej dĺžky - nové ladičky - nadletované do plnej dĺžky - nová ladička, doplnený bočný fúz - nadletované do plnej dĺžky

Violinprincipal	8´	Fis – H c – h fis – dis	- nadletované do plnej dĺžky - nadletované do plnej dĺžky - naletované závesy na pôvodnú pozíciu
Kvintadena	8´	C – g3	- nadletované do plnej dĺžky
Praestant	4´	c1 – fis4	- nadletované do plnej dĺžky
Flautino	2´	F – g3	- nadletované do plnej dĺžky
Mixtura	4 nás.	2 2/3´ 2´ 1 1/3´ 1´	C – e - nové ladičky Cis, E, G, A, B - nové ladičky C, Cis, D, Dis, E - nové ladičky F, Fis, G, A, B, H - nadletované do plnej dĺžky D, Dis, E, F - nadletované do plnej dĺžky

Bod 8 - doplnenie chýbajúcich kovových píšťal (cca 55 píšťal);

V rámci rekonštrukcie boli doplnené všetky chýbajúce píšťaly. Nahradené boli i neštýlové kovové píšťaly, ktoré pochádzali zväčša z prestavby v roku 1959.

Zoznam nových píšťal:

Gamba	8´	gis3 – g4	staršie píšťaly z dielne Rieger	12 ks
Oktav	4´	dis		1 ks
Kornet	3 – 5 nás.	8´ 4´	c1, cis1, d1, e1, f1, fis1 h	
		2´ 1 3/5´	C, Cis, D, Dis, E, F, G, A, B, H Cis, D, F, Fis, G	22 ks
Violin principal	8´	c1, cis1, d1, dis1, e1, fis1, g1, b1, h1		9 ks
Praestant	4´	C – h		24 ks
Mixtura	4 nás.	2´ 1 1/3´ 1´	F, Fis, Gis, H Gis C, Cis	7 ks
Kvintadena	8´	gis3 – g4		12 ks
Vox coelestis	8´	c – h	staršie píšťaly z dielne Rieger	12 ks
Flautino	2´	gis3 – g4		12 ks

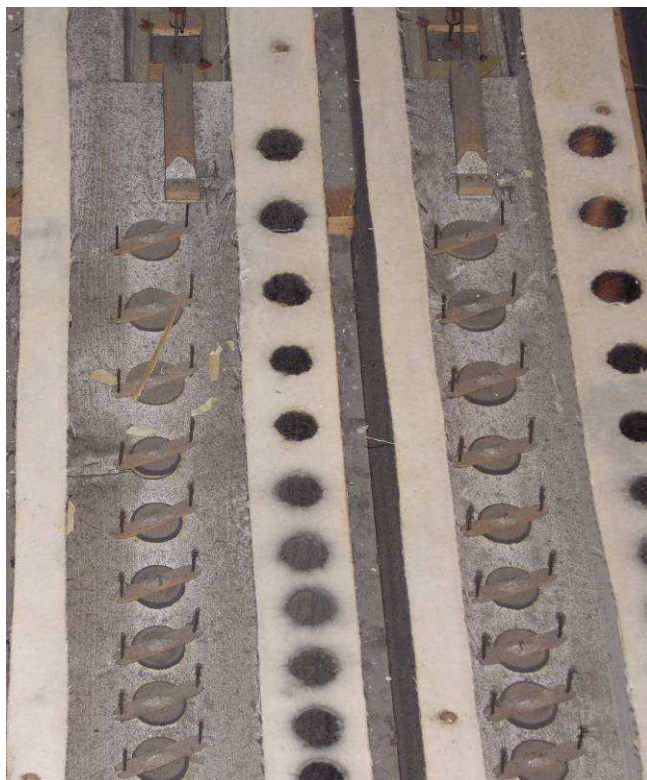
SPOLU				111 nových píšťal

Bod 9 - vyčistenie a impregnácia organovej skrine;

Vnútorne steny organovej skrine i podlaha v organe boli vyčistené suchou i mokrou cestou. Následne boli časti impregnované formou opakovaného náteru proti škodcom. Pri týchto prácach bolo spotrebovaných 25 litrov impregnačného prípravku.

Bod 10 - vyčistenie kanciel, revízia príp. obnova sediel kužeľových ventilov;

Po demontáži píšťalnic a vyrezaní tesniaceho papiera boli vyčistené všetky registrové kancely. Netesné kužeľové ventily boli prekožované ventilovou kožou.

Bod 11 - revízia, pretesnenie vzduchových rozvodov;

Všetky vzduchovody boli demontované a vyčistené. Na dosadacích tesniacich plochách bola nalepená nová tesniaca koža.

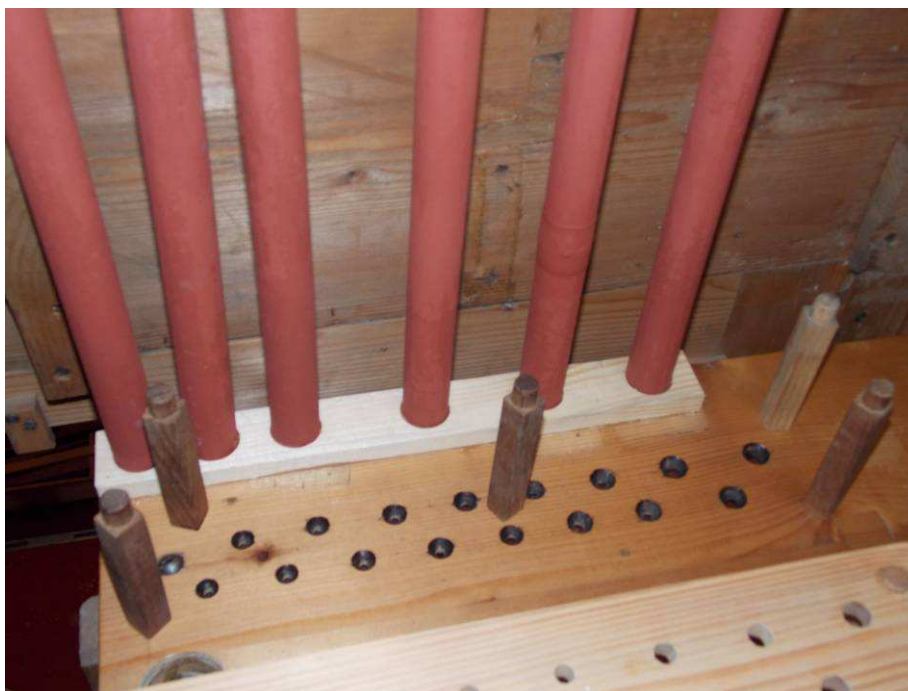
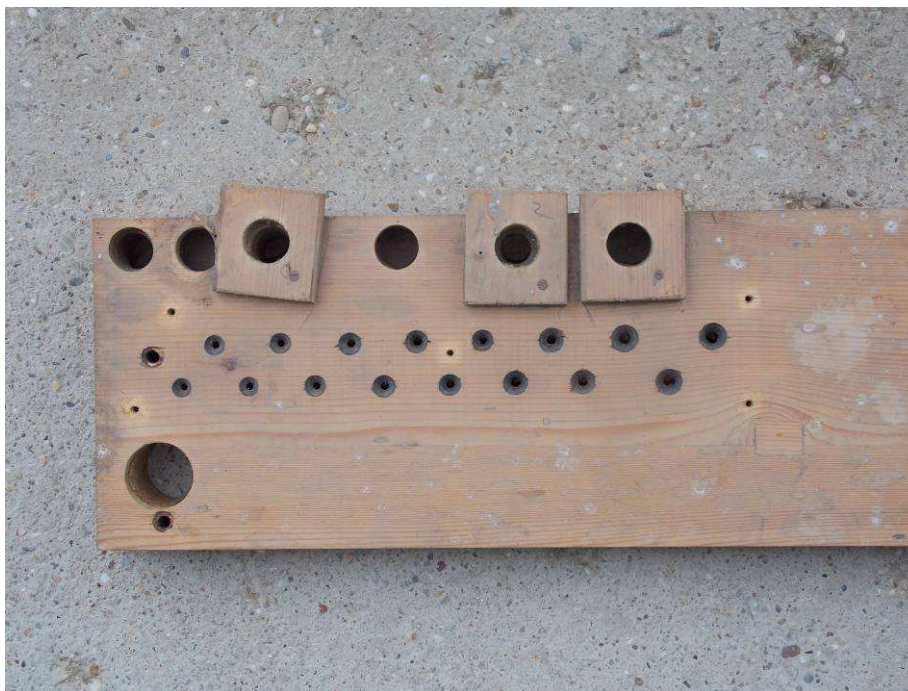

Tesniace časti konduktov boli prekožované.

Z papierových konduktov pre prospektové píšťaľnice bola odstránená popraskaná červená bolusová farba. Kondukty boli opätovne natreté farbou na rovnakej báze i rovnakým odtieňom.

Na princípálovú píšťaľnicu C – strany bola vyrobená nová príruka ako náhrada amatérsky vyrobených nevhodných nadglejkov.

Bod 12 - dodanie a montáž nového organového ventilátora;

Starší organový ventilátor bol do roku 2013 umiestnený v oddelenej miestnosti za organom (pod južnou vežou). Priestor v oblasti turbíny bol obložený polystyrénom a tvoril takmer vzduchotesný obal.

Po zapnutí motora bol vzduch nasávaný cez novší kanál (1982 ?), ktorý viedol cez stenu do priestoru kostola za organom.

Elektromotor značky Siemens bol aj kvôli klasickým valivým ložiskám veľmi hlučný.

Po odstránení jestvujúceho vzduchovodu bola pri reštaurovaní za organ osadená tlmiaca debna s protihlukovou výstelkou.

V tlmiacej debni je osadený nový organový ventilátor (LVM-021-120/400, výrobné číslo 130 703).

Výrobca je firma Könyves és Fia KFT, Győr, Hungary.

Klzné ložiská motora odporúča výrobca mazat' podľa návodu každých 1000 prevádzkových hodín.

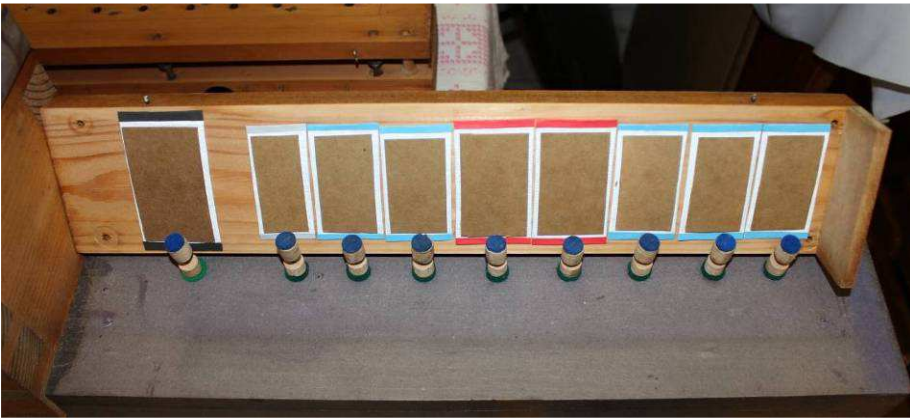
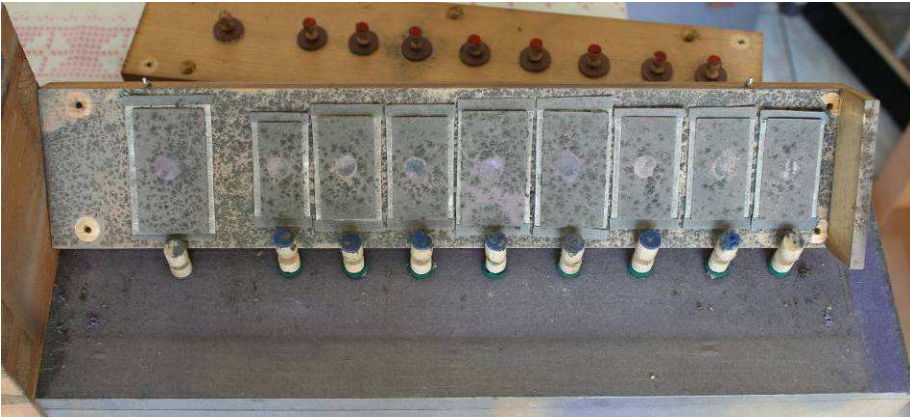
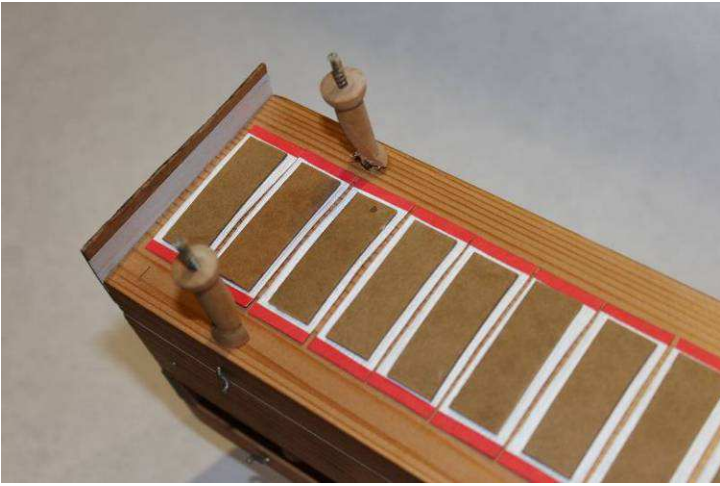
Nasávanie ventilátora je pre zníženie hluku pri zapnutí vyvedené krátkym vzduchovým kanálom do priestoru skrine. Nasávací kanál je zošíkmený a opatrený filtračnou mriežkou. Elektromotor je zapojený do novej rozvodnej skrine umiestnenej v miestnosti za organom. Nový vypínač organového ventilátora sa nachádza na hracom stole vľavo od tlačidiel pre pevné kombinácie. Vypínač ventilátora je súčasťou obvodu elektrického relé s bezpečným napätím (48 V).

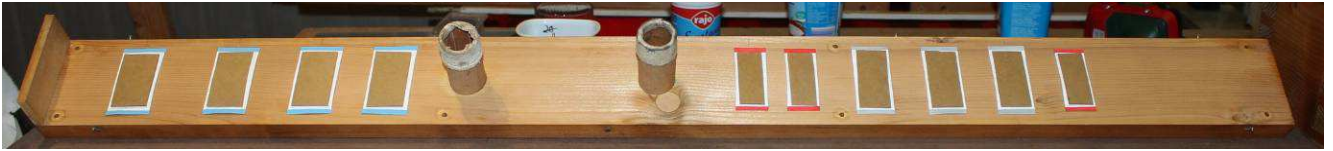
Bod 13 - riadenie impregnácie ostatných drevených častí proti drevokaznému hmyzu a drevokazným hubám (prípravok Lignofix – na báze syntetických rozpúšťadiel);

Natieranie vnútornej strany organovej skrine impregnačným prípravkom a povrchovú úpravu skrine, balustrády a kompletnej podlahy chóru realizoval pán Jozef Hubek, Kováčska 7, Zohor, IČO: 32636342.

Bod 14 - demontáž a výmena všetkých plochých membrán cca 1470 ks;

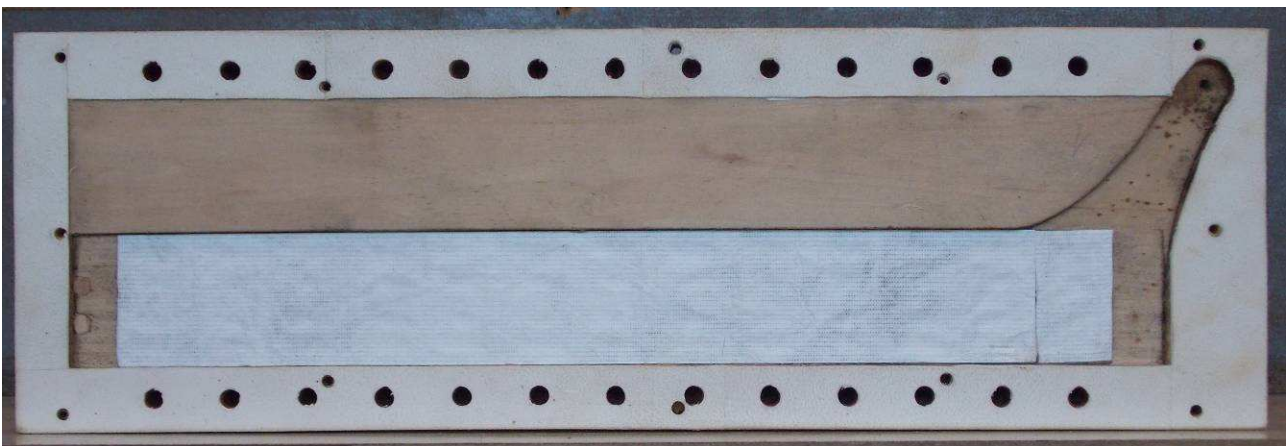
Všetky ploché membrány boli vymenené za nové, ktoré sú vyrobené zo syntetického materiálu Polypel. Membrány sú produktom našej dielne. Ploché membrány majú pozdĺžny lepený spoj na spodnej strane. Horná strana membrány tak nie je zbytočne zaťažovaná hmotnosťou lepidla, navyše spoj nebráni úplnému prehnutiu hornej strany pri nafúknutí. To zabezpečuje pružnosť hornej strany membrány a urýchľuje reagovanie najmä prvého stupňa tónových relé. Na výrobu chrbátikov membrán používame impregnovaný papier, tzv. prešpán, používaný ako izolant v elektrotechnickom priemysle. Papier neprijíma vzdušnú vlhkosť, a preto nezväčšuje objem, ani nedochádza k neskorším zmenám tvaru.

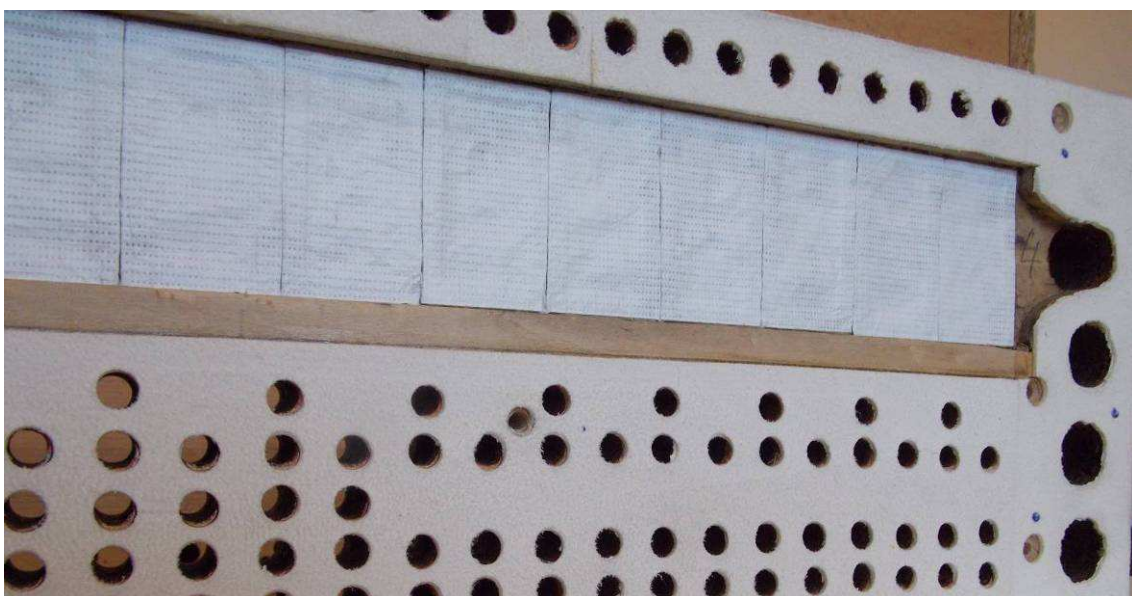

Bod 15 - výmena všetkých 346 ks rámčekových membrán;

Všetky rámčekové membrány boli vymenené za nové. Boli vyrobené zo syntetického materiálu Polypel.

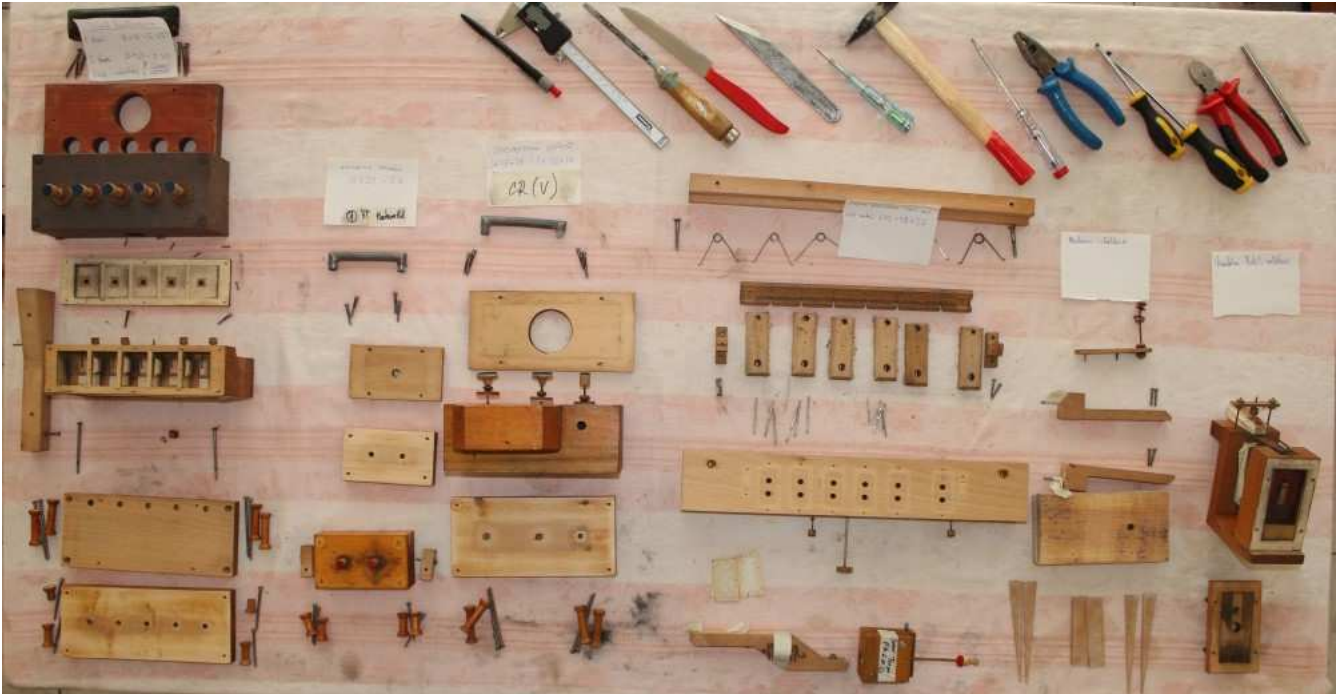

Membrány sú produktom našej dielne.

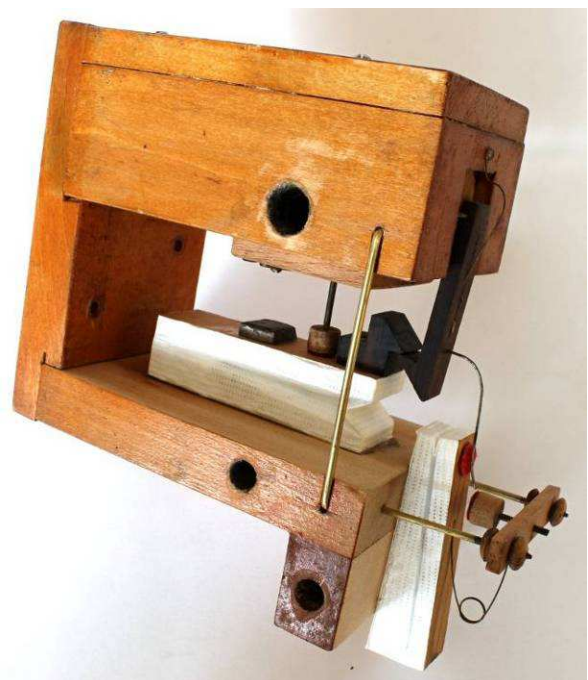

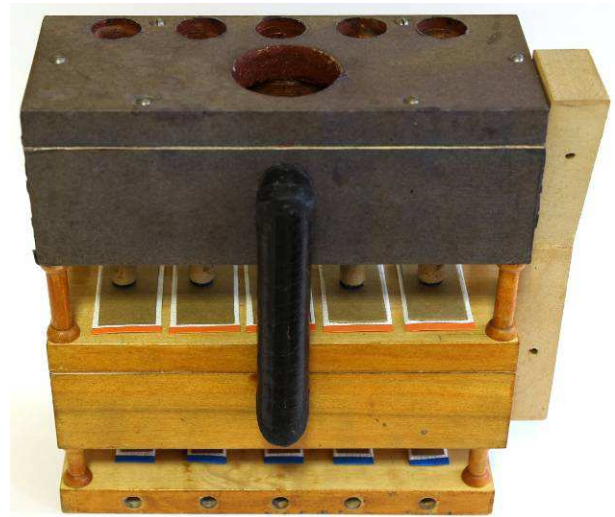
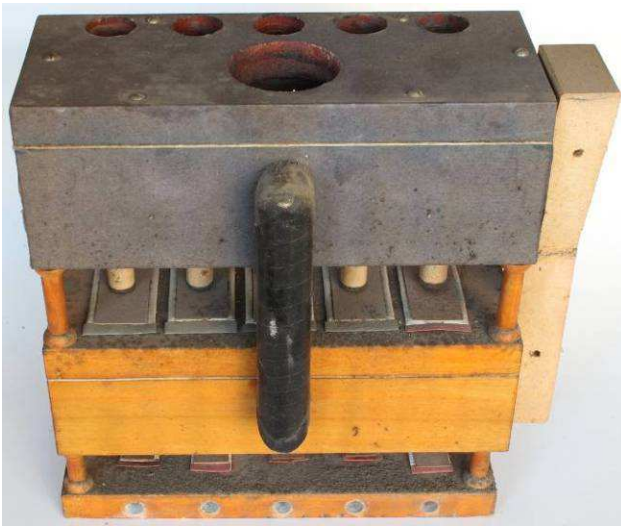
Bod 16 - reštaurovanie hracieho stola;

S výnimkou olovených rúrok fixne osadených medzi ventilovou komorou a spojkovým aparátom boli vnútorné časti hracieho stola demontované a prešli dôkladnou revíziou.

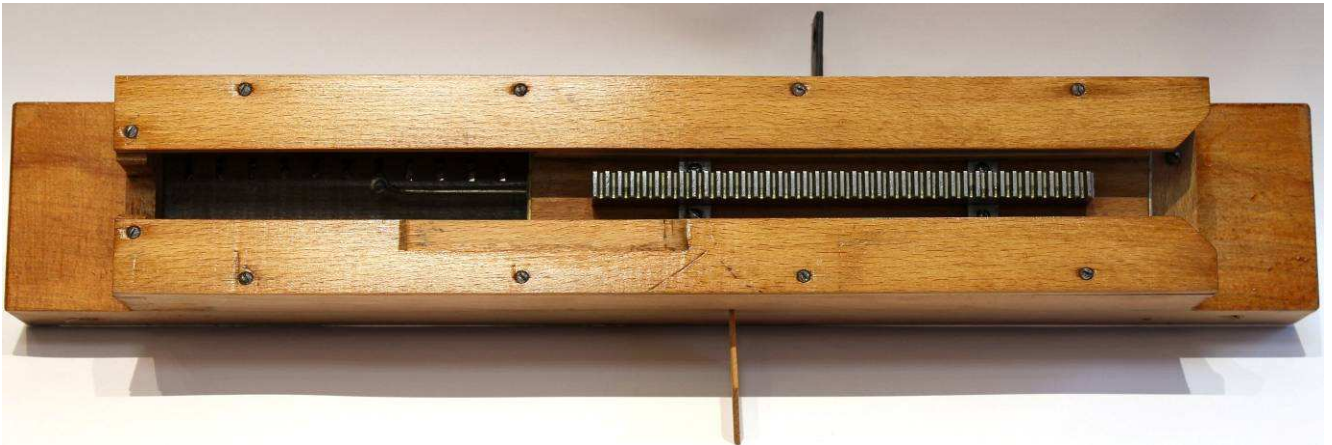

Všetky časti boli očistené. Vymenené boli všetky tlakové membrány.

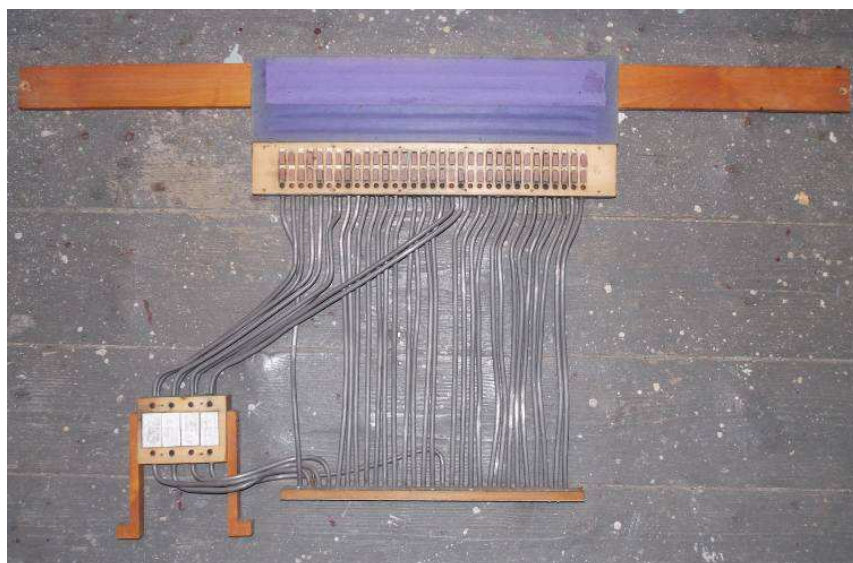

Zreštaurované boli i relé na zapínanie a ovládanie Crescenda.

Vyčistené, prípadne prekožované boli spätné (jednosmerné) ventily.

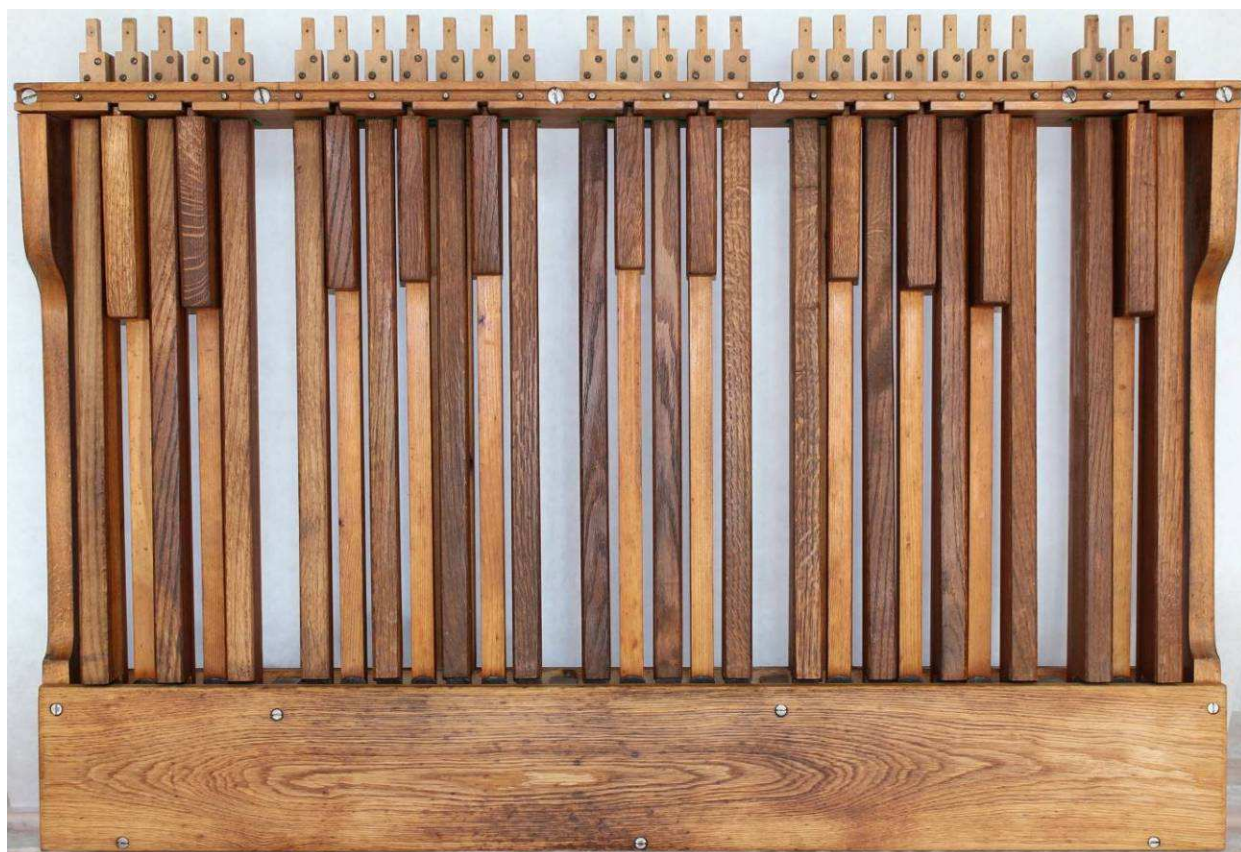
Obnovené bolo pôvodné radenie registrov pevných kombinácií, zmenené pri prestavbe r. 1959 (pozri str. 66).

Vymenené, prípadne obnovené boli všetky opotrebované časti (tesnenia, dorazy). Očistené boli všetky tri klaviatúry, poťahy manuálových celých tónov boli vybielené.

Zreštaurovaná bola i pedálová klaviatúra.

Retušované boli dyhované časti, ktoré boli poškodené neštýlovým vedením elektroinštalácie.

Reštaurované boli registrové sklopky s pôvodnými terčikmi. Nepôvodné terčiky boli nahradené novými štýlovými replikami. Repliky boli vyrobené pôvodnou technológiou (francúzsky porcelán, 24 karátové zlato, ručné písmo, viacero výpalov pri teplotách 850 – 1280 °C). Tieto práce v priestoroch našej firmy realizoval organár Peter Macejka.

Pre zohorský organ s opusovým číslom 2157 bolo vyrobených päť replík terčikov pre registre Gamba, Violinprincipal, Aeolina Kvintadena a Cello.

Na určenie presných názvov boli prebraté texty z príbuzných opusov Rieger. Konkrétne v ev. kostole vo Zvolene – opus 2130, vo františkánskom kostole v Žiline – opus 2147 a vo farskom kostole v Zlatých Moravciach² - opus 2182. Porcelánový terčik s nápisom „Motor“ je vernou replikou terčika z organu Rieger - opus 2150 vo „Veľkom“ ev. kostole v Bratislave.

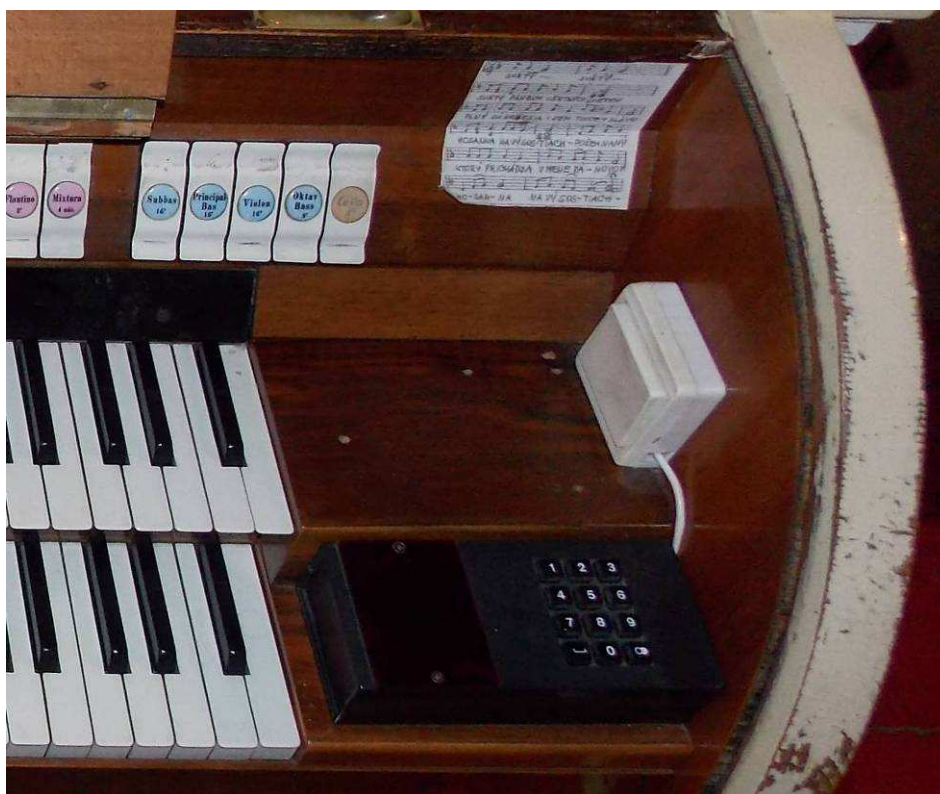
² za informácie vďačíme Dr. M. A. Mayerovi

Dorazová lišta pre klávesy II. manuálu (s opusovým číslom a firemným štítkom) bola po odstránení poškodeného laku a očistení napustená čiernym prírodným pigmentom a nalakovaná šelakovou politúrou (indický šelak) na vysoký lesk.

Demontovaný bol ovládač číselníka i vypínač motora (osadené pred rokom 2013).

Vŕtania po vedení elektroinštalácie boli retušované.

Nový vypínač motora ventilátora je osadený v čelnej lište pod klaviatúrou I. manuálu, vľavo od tlačidiel pevných kombinácií. Označenie s nápisom „Motor“ je vernou replikou porcelánového terčička z organu Rieger, opus 2150.

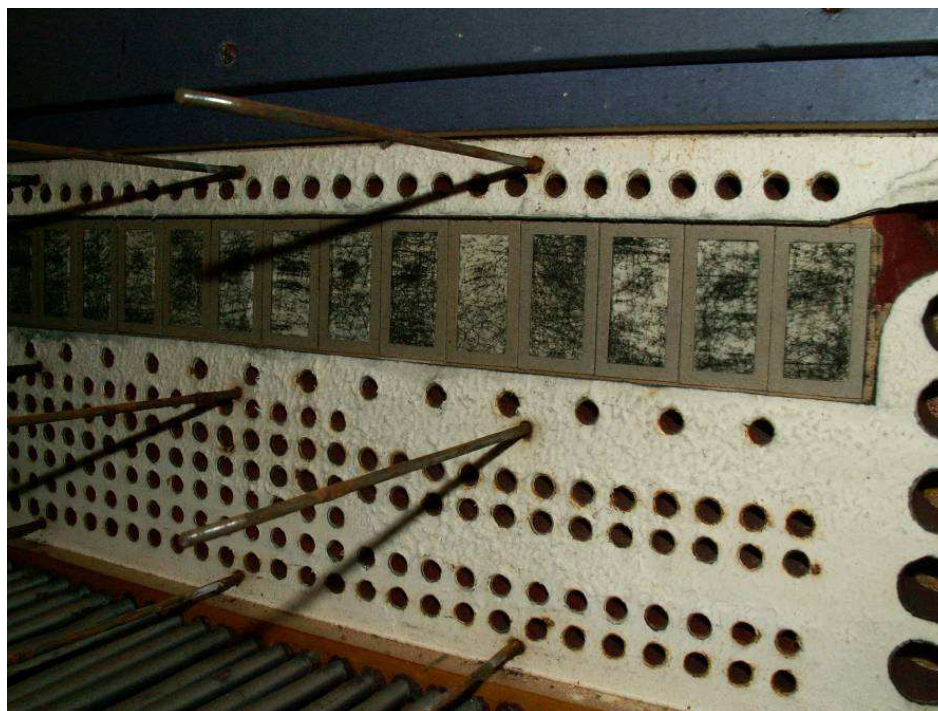

Aretačný vypínač spolu s motorom zapne súčasne LED osvetlenie pedálnice i lampu pre osvetlenie notového pultu.

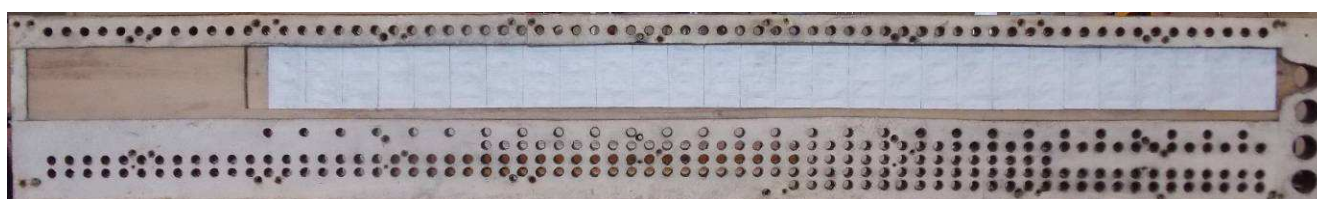
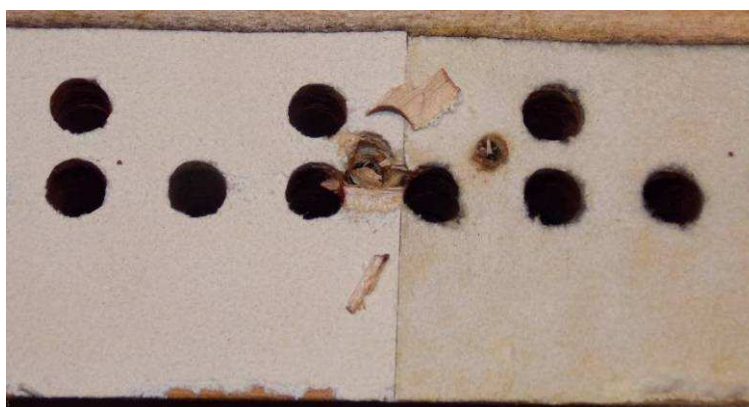
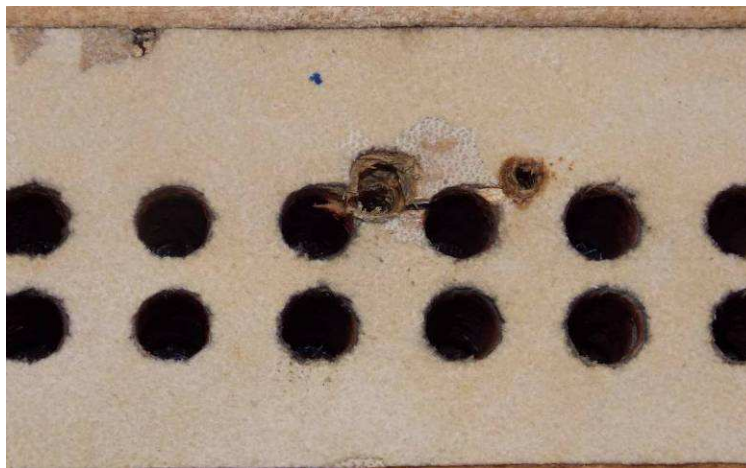

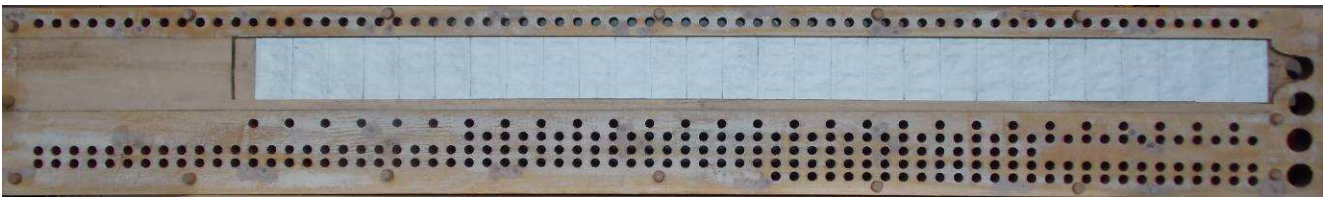
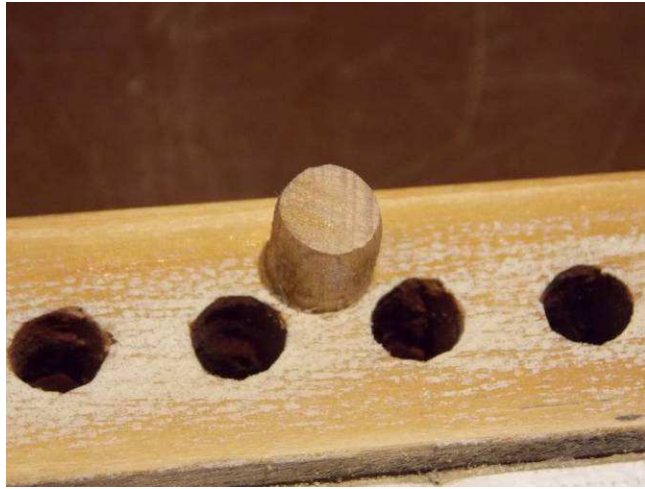
Mimoriadne náročné bolo reštaurovanie spojkového aparátu. Na rozdiel od väčšiny riešení u organov firmy Rieger nie sú v zohorskom organe jednotlivé spojkové dosky stiahnuté priebežnými závitovými tyčami. Toto bežné riešenie dokumentuje nasledovná fotografia (Rieger, opus 2494, Skalica - OFM), na ktorej vidno závitové tyče po odobratí piatich spojkových líšt.

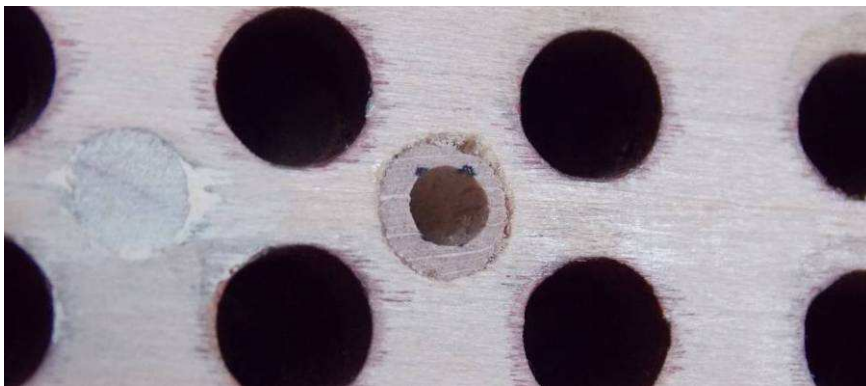
V zohorskom organe sú líšty skrutkované postupne, jedna do druhej. Pri predchádzajúcich opravách boli (pre netesnosť stvrdnutej tesniacej kože) spojky nadmerne silno skrutkované. To spôsobilo deštrukciu mäkkého javorového dreva a mnohonásobné pierazy medzi vítaniami.

Z poškodených líšt bola odstránená tesniaca koža, poškodené miesta boli odvrtné a zatyplované. Týmto spôsobom bolo sanovaných 264 otvorov. Na fotografii vidno detail kolíka pred zarezaním. Kolík vyplnil dieru, ktorá bola obnovená na inom, bezpečnejšom mieste.

Nové miesta pre skrutky boli po vyvrtaní dier s priemerom 8 mm vyvložkované bukovými vložkami (typlami) a opätovne prevŕtané na prechod skrutiek. Na fotografiách vidno uzavreté otvory i nové vložky s vŕtaním.

Na lišty bola nalepená nová koža (Ventileder) a perforované boli potrebné otvory (cca 1100).

Spojkové lišty boli postupne osadené. Počas iných dokončovacích prác na organe boli spojkové lišty viackrát demontované a opätovne pevne zoskrutkované (na zamedzenie neskoršej netesnosti novej kože).

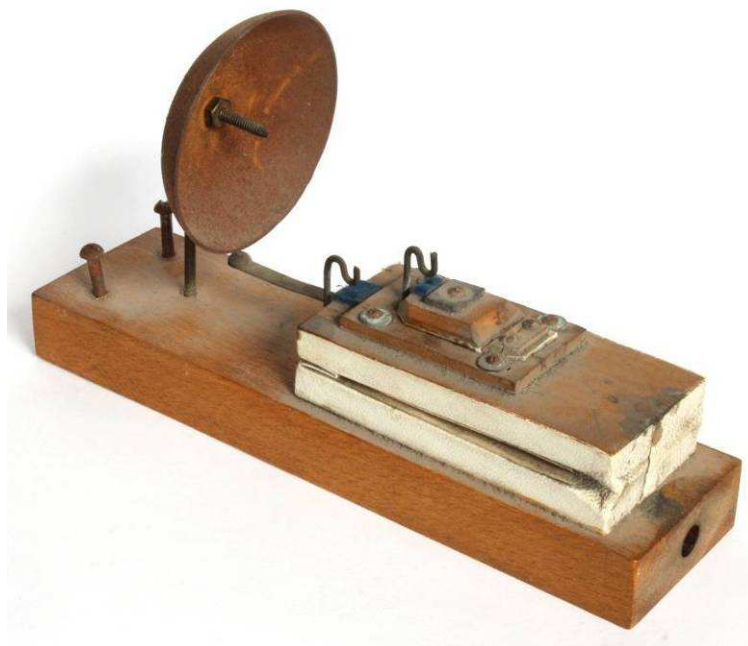

Obnovený bol i signál pre kalkanta (mechára). Pedálová šľapka umiestnená vpravo nad prahom pedálnice ovláda väčší klinový mech. Po jeho stlačení je pneumatický impulz vedený rúrkou ku zvončeku, ktorý bol umiestnený pri zadnej stene organa na podlahe pri páke pravého čerpaceho mecha. Pri demontáži nástroja bola nájdená iba spodná doska signálneho zvončeka.

Rovnaké technicky zaujímavé zariadenie s pneumatically riešeným prerušovaním sa nachádza v nástroji Rieger Ottó Budapest, opus 1894, v Tnavskej bazilike.

S použitím zachovanej spodnej dosky bola vyrobená replika.

Nový signál pre kalkanta je funkčný a je osadený na pôvodnom mieste.

STAV PO REŠTAUROVANÍ

Dispozícia

I. manuál - Vzdušnica I. manuálu je umiestnená za strednou časťou prospektu. Usporiadanie tónov na vzdušnici I. manuálu: v strede stoja najhlbšie tóny C, Cs - smerom k pravej bočnej stene vzdušnice (pri čelnom pohľade) nasledujú diatonicky tóny c strany po fs^4 , smerom k ľavej bočnej stene vzdušnice tóny cis strany po g^4 . Registre stoja na vzdušnici v poradí od prospektu:

1. Principal 8' (v celom rozsahu pôvodný register), C - D za prospektom - cylindrické otvorené, výrez rovný, letované bočné brady, drevené intonačné valčeky, zinok; Ds - h^1 v prospekte, cylindrické otvorené, predsadené polkruhovú lábiá, výrezy rovné, Ds - H letované bočné brady s drevenými intonačnými valčkami, zinok; c^0 - h^1 cylindrické otvorené, výrez rovný, letované bočné brady, zinok; c^2 - h^3 cylindrické otvorené vnútri, výrezy rovné, malé bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu, ladené expresiami, organový kov, c^4 - g^4 cylindrické otvorené, výrezy rovné bez brád, ladené expresiami, organový kov. Usporiadanie prospektových píšťal zľava (pri čelnom pohľade): cs^1V , h^0V , a^0V , g^0V , f^0V , ds^0V (bočný prospekt) // ds^0O , HO, GO, DsO, FO, AO, cs^0O , f^0O (segmentová píšťalová veža) // x, x, x, x, x, x // a^1P , f^1P , cs^1P , ds^1P , g^1P , h^1P // cs^1O , h^0O , a^0O , g^0O , ds^0P , cs^0P , f^0P , g^0P , a^0P , h^0P // HP, AP, GP, FP, DsP, EP, FsP, GsP, BP // b^0P , gs^0P , fs^0P , e^0P , c^0P , d^0P , gs^0O , b^0O , c^1O , d^1O // b^1P , fs^1P , d^1P , c^1P , e^1P , gs^1P // x, x, x, x, x, x // fs^0O , d^0O , BO, Fso, EO, Gso, c^0O , e^0O (pravá segmentová píšťalová veža) // e^0V , fs^0V , gs^0V , b^0V , c^1V , d^1V (pravý bočný prospekt - V = Violon 16', P = Principal 8' HW., O = Oktavbass 8', x neznelé píšťaly). Priemery píšťal: $c0$ - 84,0 mm; $f0$ - 69,4; $c2$ - 33,8; $cs2$ - 32,4; $f2$ - 28,2; $c3$ - 21,4; $f3$ - 17,6; $c4$ - 13,0; $f4$ - 11,2.
Samostatná píšťalnica.

2. Gamba 8' C - H užšie menzúrované cylindrické otvorené, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčkami, c^0 - h^0 užšie menzúrované, cylindrické otvorené, mosadzné sláčikové brady s regulačnými maticami (bez bočných brád), zinok, c^1 - g^3 užšie menzúrované, cylindrické otvorené, mosadzné sláčikové brady s regulačnými maticami (píšťaly po odrezaní boli nadletované na pôvodnú dĺžku), organový kov; gs^3 - g^4 užšie menzúrované cylindrické otvorené, bez brád, organový kov. Priemery píšťal: $c0$ - 46,0; $cs0$ - 45,0; $f0$ - 36,6; $c1$ - 28,0; $f1$ - 22,4; $c2$ - 16,8; $f2$ - 9,0; $c3$ 10,5; $f3$ - 7,6; $c4$ - 6,5; $f4$ - 5,4.
(rekonštruovaný register - časť Baxa zrezal na Kvintu 2 2/3'. Časť veľkých zinkových píšťal sa našla na povale kostola).

3. Salicional 8' (v celom rozsahu pôvodný register), C – H užšie menzúrované cylindrické otvorené, jeden rovný výrez, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčekmi, zinok; $c^0 - h^0$ užšie menzúrované cylindrické otvorené, výrezy mierne segmentové, skriňové brady, zinok; $c^1 - g^3$ užšie menzúrované cylindrické otvorené, výrezy mierne segmentové, skriňové brady, organový kov; $gs^3 - g^4$ obdobné píšťaly, bez brád. Priemery píšťal: $c0 - 57,4$; $f0 - 39,4$; $c1 - 28,8$; $f1 - 29,4$; $c2 - 18,6$; $f2 - 16,0$; $c3 - 11,8$; $f3 - 10,0$; $c4 - 8,0$; $f4 - 7,6$.
Registre Gamba a Salicional stoja na spoločnej píšťalnici.
4. Bourdon 16' (v celom rozsahu pôvodný register), C – H drevo kryté, lábiá invertované, jeden oblúkový výrez, (Fs, G, Gs, A vykonduktované tesne za prospekt); $c^0 - h^1$ drevené kryté, obvyklé lábiá; jeden oblúkový vysoký výrez; $c^2 - g^4$ cylindrické, kryté klobúkmi, dva segmentové výrezy, bez horných lábií, úzke letované bočné brady, organový kov. Píšťala c^2 signovaná: BORDUN / 154.
Priemery píšťal: $c0 - 73x100$; $f0 - 58x83$; $c1 - 44x68$ (výška výrezu cca 29 mm); $f1 - 38x52$; $c2 - 51,0$; $f2 - 43,7$; $c3 - 35,5$; $f3 - 31,5$; $c4 - 25,4$; $f4 - 21,5$.
Samostatná píšťalnica.
5. Fléta dutá 8' (v celom rozsahu pôvodný register), C - H drevené kryté, obvyklé lábiá, segmentové výrezy (Gs, A, B, H vykonduktované do strednej uličky); $c^0 - e^1$ drevené otvorené, invertované lábiá, oblúkové výrezy, predná stena píšťaly - buk; $f^1 - g^3$ cylindrické otvorené, segmentové výrezy, polkruhové horné lábiá, nízke letované bočné brady, organový kov; $gs^3 - g^4$ obdobné píšťaly bez brád. Píšťaly sú signované: HF /Hohlflöte/.
Priemery píšťal: C (krytá) – $90x119$; F – $72x96$; $c0$ (otvorená) – $61x86$; $f0 - 52x71$; $c1 - 41x53$; $e1 - 33x44$; $f1 - 47,5$; $c2 - 36,0$; $f2 - 30,0$; $c3 - 28,5$; $f3 - 19,0$; $c4 - 9,8$; $f4 - 12$.
Samostatná píšťalnica.
6. Oktav 4' (v celom rozsahu pôvodný register), C – h^0 cylindrické otvorené, výrezy rovné, (C – A predsadené polkruhové lábiá), letované bočné brady, zinok ($ds0$ nová píšťala-organový kov); $c^1 - h^2$ cylindrické otvorené, princípálovej menzúry, výrezy rovné, malé bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu, organový kov; $c^3 - g^4$ cylindrické otvorené, princípálovej menzúry, výrezy rovné, bez brád, organový kov. Píšťala c^1 je signovaná: OKTAVE / c' / 155. Priemery píšťal: C – 77, 6; F – 64, 5; $c0 - ?$; $f0 - 41,0$; $c1 - 30,5$; $f1 - 25,5$; $c2 - 20,0$; $f2 - 16,2$; $c3 - 12,5$; $f3 - 10,5$; $c4 - 8,0$; $f4 - 7,0$.
7. Fléta trubicová 4' (v celom rozsahu pôvodný register), C - H drevené, kryté drevenými zátkami s prevítanými držiakmi, jeden oblúkový výrez, obvyklé lábiá (C označené pečiatkou – 271); $c^0 - g^2$ cylindrické, kryté klobúkmi s rúrkami smerom von, dve polkruhové horné lábiá, segmentové výrezy, úzke vysoké letované bočné brady, organový kov; $gs^2 - g^4$ cylindrické otvorené, jeden nízky, mierne segmentový výrez, bez brád, organový kov. Píšťala $c0$ signovaná: ROHRFLÖTE / 146.
Rozmery píšťal: C – $48x62$; F – $39x50$; H – $31x41$; $c0 - 52,5$; $f0 - 44,0$; $c1 - 36,0$; $f1 - 31,0$; $c2 - 25,8$; $f2 - 21,5$; $c3 - 14,5$; $f3 - 12,0$; $c4 - 9,0$; $f4 - 8,0$.
Registre Oktav a Fléta trubicová stoja na spoločnej píšťalnici.

8. Kornet 3 – 5 nás.

(rekonštruovaný register) C: $2\ 2/3' + 2' + 1\ 3/5'$; c^0 : $4' + 2\ 2/3' + 2' + 1\ 3/5'$; c^1 : $+ 8'$ (cylindrické otvorené); $gs^3 - g^4$: $8' + 5\ 1/3'$. Kvintový a terciový rad majú segmentové výrezy.

8 stopový rad – $c^1 - g^4$: $c^1 - h^1$ cylindrické otvorené, výrez rovný, letované bočné brady, zinok (nové píšťaly: $c1, cs1, d1, e1, f1, fs1$ z organového kovu); $c^2 - g^3$ cylindrické otvorené, výrez rovný, malé brady zo zvyškového materiálu výrezu, organový kov; $gs^3 - g^4$ cylindrické otvorené, výrez rovný, bez brád, organový kov.

Priemery píšťal: $c1 - 49, 2$; $ds1 - 47, 0$; $f1$ (nová) $- 40, 0$; $c2 - 32, 0$; $f2 - 27, 0$; $c3 - 20, 6$; $f3 - 17, 2$; $c4 - 13, 2$; $f4 - 11, 0$.

4 stopový rad – $c^0 - h^0$ cylindrické otvorené, výrez rovný, letované bočné brady, zinok (nové píšťaly: $cs0, ds1, f1, g1, a1, h1$ z organového kovu); $c^1 - g^2$ cylindrické otvorené, výrez rovný, malé brady zo zvyškového materiálu výrezu, organový kov; $gs^2 - g^3$ cylindrické otvorené, výrez rovný, bez brád, organový kov; $gs^3 - g^4$ zrepetuje do polohy $5\ 1/3'$ - cylindrické otvorené, segmentový výrez, organový kov (na c strane ide väčšinou o nadletované píšťaly).

Priemery píšťal: $c0 - 50, 0$; $f0 - 42, 5$; $c1 - 31, 0$; $f1 - 25, 8$; $c2 - 20, 0$; $f2 - 16, 0$; $c3 - 12, 6$; $f3 - 10, 0$; $c4 - 9, 5$; $f4 - 7, 4$.

2 2/3 stopový rad – C – e^0 cylindrické otvorené, výrez mierne segmentový, letované bočné brady, zinok; $f0 - h1$ cylindrické otvorené, výrez mierne segmentový, malé bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu, organový kov; $c2 - g3$ cylindrické otvorené, výrez mierne segmentový, bez brád, organový kov (v nadstavenej oktáve neobsadené). Priemery píšťal: C – 58, 5; F – 48, 2; $c0 - 37, 7$; $f0 - 30, 0$; $c1 - 28, 9$; $f1 - 18, 9$; $c2 - 14, 5$; $f2 - 12, 0$; $c3 - 9, 0$; $f3 - 7, 5$ (v nadstavenej oktáve neobsadené).

2 stopový rad – C – H cylindrické otvorené, výrez rovný, letované bočné brady, zinok (nové píšťaly: C, Cs, D, Ds, E, F, G, A, B, H výrez rovný, letované bočné brady, organový kov); $c^0 - g^1$ cylindrické otvorené, výrez rovný, malé bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu, organový kov; $gs^1 - g^3$ cylindrické otvorené, výrez rovný, bez brád, organový kov (v nadstavenej oktáve neobsadené).

Priemery píšťal: C (nová) – 43, 5; F (nová) – 35, 2; Fs (pôvodná) – 37, 0; $c0 - 29, 0$; $f0 - 24, 0$; $c1 - 18, 0$; $f1 - 14, 6$; $c2 - 12, 5$; $f2 - 9, 0$; $c3 - 7, 5$; $f3 - 6, 0$.

1 3/5 stopový rad – C – G cylindrické otvorené, výrez mierne segmentový, letované bočné brady, zinok (nové píšťaly: Cs, D, F, Fs, G – organový kov, výrez mierne segmentový, letované bočné brady, organový kov); $Gs - cs^1$ cylindrické otvorené, výrez mierne segmentový, malé bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu, organový kov; $d^1 - g^3$ cylindrické otvorené, výrez mierne segmentový, bez brád, organový kov (veľa nadletovaných píšťal).

Priemery píšťal: C – 39, 5; Ds – 35, 0; F (nová) – 32, 2; $c0 - 25, 0$; $f0 - 20, 7$; $c1 - 15, 5$; $f1 - 13, 0$; $c2 - 9, 8$; $f2 - 8, 0$; $c3 - 6, 5$; $f3 - 6, 0$.

Samostatná píšťalnica.

Nasleduje ladiaca lavička.

II. manuál - vzdušnica sa nachádza v rovnakej výškovej rovine, ako vzdušnica pre I. manuál a je umiestnená v žalúziovej skrini s vertikálnymi lamelami na prednej strane. Usporiadanie tónov je rovnaké ako na vzdušnici I. manuálu, registre stoja na vzdušnici od zadnej steny žalúziovej skrine v tomto poradí:

1. Violinprincipal 8' C – H cylindrické otvorené, polkruhové lábiá, výrezy rovné, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčekmi, ladené ladiacimi šíbrami, zinok (Gs, A vykonduktované na píšťalnici registrov Aeolina a Vox); $c^0 - h^1$ cylindrické otvorené, (C – g^0 predsadené polkruhové lábiá), výrezy rovné, letované bočné brady, ladené expresiami, zinok (nové píšťaly: c1, cs1, d1, ds1, e1, fs1, g1, gs1, b1, h1, organový kov, letované bočné brady); $c^2 - g^3$ cylindrické otvorené, výrezy rovné, malé bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu, organový kov; $gs^3 - g^4$ cylindrické otvorené, výrezy rovné, bez brád, ladené expresiami, organový kov. Samostatná píšťalnica. Priemery píšťal: F – 95, 5; c0 – 71, 0; f0 – 58, 5; c1 (nová) – 45, 5; f1 – 38, 0; c2 – 29, 0; f2 – 24, 0; c3 – 18, 8; f3 – 15, 0; c4 – 12, 0; f4 – 10, 0.
(Rekonštruovaný register – P. Baxa ho zrezal na štvorstopový register s posunom - Fis prerobil na c^0 .)
Samostatná píšťalnica.
2. Roh kamzičí 8' v celom rozsahu pôvodný register, C – H kónické, hore sa zužujúce, otvorené, výrez rovný, horné lábiá trojuholníkové, letované bočné brady s dreveným intonačným valčekom, ladené ladiacimi šíbrami, zinok; $c^0 - h^0$ kónické, hore sa zužujúce, výrez rovný, horné lábiá trojuholníkové, skriňové brady, ladené expresiami, zinok (píšťaly Gs, B, H, cs0 vykonduktované na píšťalnicu Aeoliny a Voxu); $c^1 - g^3$ kónické otvorené, výrez rovný, trojuholníkové horné lábiá, skriňové brady, organový kov; $gs^3 - g^4$ kónické otvorené, výrez rovný, bez brád, ladené expresiami, organový kov. Samostatná píšťalnica. Priemery píšťal (prvý údaj priemer pri ústí, druhý priemer pri výreze): Gs – 41/84; c0 – 36/70; cs0 – 34, 8/67,9; f0 – 30,6/57; c1 – 22/42; f1 – 18,5/34; c2 – 13,5/25,2; f2 – 11,7/21,1; c3 – 8,8/15,5; f3 – 6,8/12,4; c4 – 5,5/9,8; f4 – 4,8/8.
Samostatná píšťalnica.
3. Aeolina 8' C – H veľmi úzkomenzúrované cylindrické otvorené, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčekmi, zinok; $e^0 - f^0$ veľmi úzkomenzúrované cylindrické otvorené, mosadzné sláčikové brady s regulačnými maticami, zinok; $fs^0 - g^3$ veľmi úzkomenzúrované cylindrické otvorené, mosadzné sláčikové brady s regulačnými maticami, organový kov; $gs^3 - g^4$ veľmi úzkomenzúrované cylindrické otvorené, bez brád, organový kov. Priemery píšťal: C – 61,5 ; F – 50,0; c0 – 37, 5; f0 – 30, 0; c1 – 28, 6; f1 – 18, 6; c2 – 19, 0; f2 – 11, 2; c3 – 9, 5; f3 – 8, 2; c4 – 6, 4; f4 – 5, 5.
(rekonštruovaný register - P. Baxa ho zmenil na dvojradowý register s pôvodným označením Vox coelestis 8', keď do píšťalnice navrátil otvory pre ďalší štvorstopový rad, ktorý ladir do chvenia – pri reštaurovaní vrátený do pôvodného stavu, víťania na píšťalnici boli r. 2013 prelepené).

4. Vox coelestis 8' $c^0 - g^3$ veľmi úzkomenzúrované cylindrické otvorené píšťaly, mosadzné sláčikové brady, $gs^3 - g^4$ veľmi úzkomenzúrované cylindrické otvorené, bez brád. Na rekonštrukciu sa použili píšťaly z iného organa firmy Rieger. Priemery píšťal: $c^0 - 37, 0$; $f^0 - 30, 3$; $c^1 - 28, 6$; $f^1 - 23, 8$; $c^2 - 18, 9$; $f^2 - 11, 5$; $c^3 - 10, 0$; $f^3 - 8, 6$; $c^4 - 6, 6$; $f^4 - 6, 0$. (rekonštruovaný register – Baxom bol zmenený na Terciu 1 3/5').
Registre Aeolina a Vox coelestis stoja na spoločnej píšťalnici.
5. Bourdon 8' (v celom rozsahu pôvodný register – na píšťale c^1 signovaný: BORDUN / 166, na lavičke Liebl. Ged), $C - h^0$ drevené kryté píšťaly, obvyklé lábiá, vysoký oblúkový výrez; $c^1 - g^3$ cylindrické, kryté klobúkmi, dva segmentové výrezy, bez horných lábií, úzke letované bočné brady, organový kov; $gs^3 - g^4$ cylindrické otvorené, jeden nízky segmentový výrez, organový kov.
Priemery píšťal: $C - 69 \times 92$; $F - 52 \times 78$; $c^0 - 40, 5 \times 60$; $f^0 - 32 \times 48$; $h^0 - 26 \times 38$; $c^1 - 48, 5$; $f^1 - 40, 2$; $c^2 - 38, 2$; $f^2 - 29, 0$; $c^3 - 28, 8$; $f^3 - 20, 5$; c^4 (otv.) $- 14, 8$; f^4 (otv.) $- 12, 2$.
6. Praestant 4' (rekonštruovaný register) V celom rozsahu otvorené cylindrické píšťaly. Pôvodne $C - h^0$ zinok, po oprave (2013) Zn iba v rozsahu $C - H$, od c^0 organový kov. $C - h^0$ letované bočné brady, $c^1 - g^2$ (pôvodné píšťaly) bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu, od gs^2 bez brád. Nové píšťaly (z r. 2013): $C - h^0, g^3$.
Priemery píšťal: $C: 80,5$; $F: 65,0$; $c^0: 49,5$; $f^0: 40,5$; (od c^1 originál) $c^1: 30,0$; $f^1: 21,0$; $c^2: 18,2$; $f^2: 15,4$; $c^3: 12,0$; $f^3: 9,8$; $c^4: 7,6$; $f^4: 6,5$.
Registre Bourdon a Praestant stoja na spoločnej píšťalnici.
7. Kvintadena 8' Kryté cylindrické píšťaly, $C - h^0$ zo zinku od c^1 z organového kovu. Skriňové brady (Baxom pravdepodobne zmenšené) po g^3 , od gis^3 otvorené píšťaly bez brád (nastavená oktáva z r. 2013).
Priemery píšťal: $C: 82,0$; $F: 68,8$; $c^0: 51,3$; $f^0: 42,8$; $c^1: 32,2$; $f^1: 26,7$; $c^2: 20,5$; $f^2: 17,2$; $c^3: 13,0$; $f^3: 10,7$.
(rekonštruovaný register – Baxa ho upravil zrezaním do štvorstopovej polohy). Píšťaly v rozsahu $gs^2 - g^3$ píšťaly Baxa nezrezal, len im odstránil zátky a narezal ladičky.
8. Flautino 2' $C - E$ otvorené cylindrické píšťaly z organového kovu s vysokým segmentovým výrezom. $F - g^3$ otvorené cylindrické prefukujúce píšťaly s dvojnásobnou dĺžkou korpusov s dierkou uprostred na uľahčenie prefúknutia a s vysokým segmentovým výrezom. Všetky píšťaly majú pretláčané horné lábiá. Celý register je bez brád. Nové píšťaly $gs^3 - g^4$, register v nastavenej oktáve repetuje do 4' polohy ako neprefukujúce píšťaly.
Priemery: $C: 42,5$; $F: 38,0$; $c^0: 29,1$; $f^0: 24,0$; $c^1: 18,2$; $f^1: 15,1$; $c^2: 11,3$; $f^2: 9,6$; $c^3: 6,9$; $f^3: 6,1$.
(rekonštruovaný register - Baxa ho zrezal z prefukujúceho registra na neprefukujúci).
Registre Kvintadena a Flautino stoja na spoločnej píšťalnici.

9. Mixtura 4 nás. Cylindrické otvorené píšťaly princípalovej menzúry. Po reštaurovaní do pôvodného stavu: C - $2 \frac{2}{3}' + 2' + 1 \frac{1}{3}' + 1'$; f^2 : $4' + 2 \frac{2}{3}' + 2' + 1 \frac{1}{3}'$, c^3 : $5 \frac{1}{3}' + 4' + 2 \frac{2}{3}' + 2'$; v nadstavenej oktáve $gis^3 - a^4$: $8' + 5 \frac{1}{3}'$.
- I. zbor:**
C – e⁰ zo zinku s letovanými bočnými bradami, od f⁰ z organového kovu. Bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu v rozsahu f⁰ – ds² a fs² – b². Nová píšťala: Cs.
Priemery: C: 57,0; F: 45,9; c⁰: 34,8; f⁰: 29,5; c¹: 22,4; f¹: 18,8; c²: 14,5; f²: 15,4; c³: 14,4; f³: 11,8; c⁴: 11,6; f⁴: 9,7.
- II. zbor:**
C – A zinok, od B píšťaly z organového kovu. Zinkové a nové píšťaly letované bočné brady. Bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu v rozsahu po a¹, od b¹ bez brád. Nové píšťaly: F, Fs, Gs, H.
Priemery: C: 43,6; F: 36,5; c⁰: 28,0; f⁰: 23,0; c¹: 17,8; f¹: 14,6; c²: 11,3; f²: 11,4; c³: 11,3; f³: 9,5; c⁴: 9,0; f⁴: 7,2.
- III. zbor:**
C – E zo zinku s letovanými bočnými bradami, od Fs z organového kovu s bradami zo zvyškového materiálu výrezu po c¹, od cs¹ bez brád. Gs – nová píšťala (s letovanými bočnými bradami).
Priemery: C: 32,2; F: 27,0; c⁰: 20,7; f⁰: 17,8; c¹: 12,9; f¹: 10,8; c²: 8,6; f²: 9,2; c³: 8,6; f³: 6,7.
- IV. zbor:**
Bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu po g⁰, od gs⁰ bez brád. Nové píšťaly (bez brád) Cs, Ds.
Priemery: C: 24,5; F: 20,8; c⁰: 15,7; f⁰: 13,0; c¹: 10,1; f¹: 8,6; c²: 6,7; f²: 6,6; c³: 6,7; f³: 6,0.
(rekonštruovaný register – Baxa ho posunul o oktávu vyššie a zmenil repetície nasledovne: C - $1 \frac{1}{3}' + 1' + \frac{2}{3}' + \frac{1}{2}'$; kvint-kvartové repetície na tónoch fs⁰; fs¹; fs². Od tónu gs³ len dvojzborová: $4' + 2 \frac{2}{3}'$).
- Pedál - vzdušnica je rozdelená na C a Cis stranu. C strana je umiestnená za pravou časťou prospektu (pri čelnom pohľade), medzi vzdušnicou I. manuálu a pravou bočnou stenou organa, Cis strana medzi manuálovou vzdušnicou a ľavou bočnou stenou organa. Pedálové vzdušnice sú situované oveľa nižšie ako manuálové, tónové lišty cca 50 cm nad podlahou. Na vzdušnici stoja registre v poradí odpredu:
1. Cello 8' C – H zinkové cylindrické otvorené, výrez rovný, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčekmi; c⁰ – d¹ zinkové cylindrické otvorené, výrez rovný, mosadzné sláčikové brady s regulačnými maticami (bez bočných brád).
Priemery píšťal: C – 84, 5; F – 68, 0; c⁰ – 53, 0; f⁰ – 41, 0; c¹ – 30, 0.
Samostatná píšťalnica.
(Baxom vymenený za štvorstopový register, do pôvodného stavu bol vrátený ešte pri predošlej oprave r. 1982).
2. Subbas 16' C – d¹ drevené kryté píšťaly, invertované lábiá, vysoké oblúkové výrezy. Vnútorne rozmery píšťal: C – 160 x 200; F – 127 x 165; c⁰ – 130 x 100; f⁰ – 80 x 97; c¹ – 64,5 x 80.
Samostatná píšťalnica.

3. Violon 16' cylindrické otvorené zinkové píšťaly, C – d⁰, resp. Cs – cs⁰ stoja na vzdušniciach, cylindrické otvorené (C, Cs, D, Ds krepované o 180°), výrez rovný, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčekmi; ds⁰ – cs¹, resp. e⁰ – d¹ v bočných poliach prospektu - predsadené polkruhové lábiá, výrezy rovné, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčekmi.
Priemery píšťal: C – 157, 5; F – 126, 0; c0 – 123, 5; f0 – 72, 4; c1 – 53, 0.
4. Principal Bas 16' C – d¹ drevené otvorené píšťaly, invertované lábiá, drevené intonačné valčky.
Rozmery píšťal: Gs – 120 x 160; A – 125 x 150; c⁰ – 110 x 140; f⁰ – 95 x 115.
5. Oktav Bass 8' v celom rozsahu cylindrické otvorené zinkové píšťaly; ako jediný pedálový register umiestnený mimo hlavnej pedálovej vzdušnice - do prospektu. C (krepované o 180 °), Cs, D vnútri za prospektovými píšťalami bočných veží; Ds – ds⁰, resp. E – fs⁰ v píšťalových vežiach na segmentových pôdorysoch, predsadené polkruhové lábiá, výrezy rovné, letované bočné brady s drevenými intonačnými valčekmi, f⁰ – cs¹, resp. gs⁰ – d¹ v rovných prospektových poliach s desiatimi píšťalami, predsadené polkruhové lábiá, výrez rovný, letované bočné brady.
Priemery píšťal: C 145, 0; F – 119, 4; c0 – 89, 0; f0 – 75, 5; c1 – 56, 6.

RADENIE REGISTROV CRESCENDOVÉHO VALCA

V prvej polohe valec zapína registre 1 až 5 (ihneď po zapnutí tlačidla „ na /Crescendo registrové/“):

Číslo	Názov	Stroj	Číslo	Názov	Stroj
1	Aeolina 8'	II	16	Fléta trubicová 4'	I
2	Salicional 8'	I	17	Praestant 4'	II
3	I / P		18	Cello 8'	P
4	II / P		19	Oktav 4'	I
5	II / I		20	Flautino 2'	II
6	-		21	Bourdon 16'	I
7	Subbass 16'	P	22	Kornet 3-5 nás.	I
8	Bourdon 8'	II	23	Principalbass 16'	P
9	Gamba 8'	I	24	Mixtura 4 nás.	II
10	Roh kamzičí 8'	II	25	Oktavbass 8'	P
11	Fléta dutá 8'	I	26	II Super	
12	Violinprincipal 8'	II	27	II / I Sub	
13	Kvintadena 8'	II	28	II / I Sub	
14	Principal 8'	I	29	I Super	
15	Violon 16'	P			

RADENIE REGISTROV PEVNÝCH KOMBINÁCIÍ

P: Salicional 8'; II / I; I / P; II / P; Aeoline 8'; Subbass 16';

MF: P + Hohlfloete 8'; Bourdon 8'; Gemshorn 8'; Kvintadena 8'; Violon 16';

F: P + MF + Rohrflote 4', Principal 8', Violin principal 8'; Flautino 2';

FF: P + MF + F + Oktave 4'; Praestant 4'; Mixtur 4 nás; Cello 8';

TT: P + MF + F + FF + všetky ostatné registre a spojky.

ZOZNAM POUŽITÝCH MATERIÁLOV (ZÁKLADNÉ MATERIÁLY)

- a) koža – Balgleder, mittel, výrobca: Herzog, Nemecko;
- b) koža – Ventilleder „Spezial“, mittel. Výrobca: Herzog, Nemecko;
- c) koža – Spaltleder FH, Výrobca: Herzog, Nemecko;
- d) koža – Pneumatikleder, Výrobca: Herzog, Nemecko;
- e) základ bolusovej farby – polyment (Charbonnel - francúzsky) René Panhard, LE MANS
- f) porcelán (francúzsky - biely)
- g) Aurum (24 karátov) – pred nanášaním upravený do tekutej formy
- h) glazúra transparentná + prírodné pigmenty
- i) indický šelak (zlatistý)
- j) impregnačný prípravok proti škodcom – Lignofix Varhany II /xylen/, výrobca: Stachema Kolín
- k) polypel /Tyvek/
- l) kostný glej

ODPORÚČANIA ZHOTOVITEĽA

1. Na zamedzenie prístupu osôb na chór bez prítomnosti zodpovednej osoby (organistu / organistky), odporúčame zabezpečiť uzamykanie horných dverí schodiska. Poverená osoba, ktorá zodpovedá za organ i bezpečnosť osôb na chóre by mala prvá dvere odomknúť a posledná ich zamknúť.
2. **Priestor okolo organa odporúčame prioritne vysávať.** Je neprípustné podlahu chóru umývať vodou. I malé množstvo vody, ktoré by sa dostalo na drevené časti sokla organovej skrine môže zapríčiniť vážne poškodenie povrchovej úpravy, i vnútorných častí organa. Následne zvýšená vlhkosť vzduchu negatívne vplyva na technický stav nástroja.
3. **Keďže organ môžeme bezpochyby zaradiť medzi predmety kultúrnej hodnoty – (historické hudobné nástroje - organy), odporúčame organ navrhnúť na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR.**

/Predmet kultúrnej hodnoty je pôvodný hmotný alebo duchovný doklad, ktorý má schopnosť priamo, alebo sprostredkovaně vypovedať o vývoji spoločnosti a má trvalý vedecký, historický, kultúrny alebo umelecký význam. (§ 2 zákona č. 206/2009 Z. z.).

NÁVRH OCHRANNÉHO REŽIMU

Vzhľadom na to, že predpokladáme, že nástroj bude čoskoro zapísaný do ÚZPF SR, odporúčame pristupovať k nástroju ako k národnej kultúrnej pamiatke. Za predpokladu skončenia procesu zápisu do ÚZPF sa na jeho ochranu vzťahuje pre vlastníka povinnosť zabezpečiť ochranný režim podľa platnej legislatívy a to najmä podľa zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Ustanovenia zákona č. 49/2002 Z. z. v oblasti ochrany pamiatkového fondu:

§ 28 - Práva a povinnosti vlastníka

(2) Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný

- a) vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky,
- b) užívať kultúrnu pamiatku v súlade s jej pamiatkovou hodnotou,
- f) strpieť sprístupnenie kultúrnej pamiatky, ak nie je obydlím, pre verejnosť podľa vopred určených podmienok, na určený čas a za náhradu, ak tak rozhodol krajský pamiatkový úrad,

§ 30 - Všeobecné podmienky pri ochrane pamiatkového fondu

(1) Každý je povinný správať sa tak, aby svojím konaním neohrozil základnú ochranu kultúrnych pamiatok podľa § 27 ...

§ 42 - Priestupky

(1) Priestupku na úseku ochrany pamiatkového fondu sa dopustí ten, kto:

- a) nechráni hnutel'nú vec alebo nehnuteľnú vec pred ohrozením, poškodením, znehodnotením, odcudzením a vývozom z územia Slovenskej republiky v čase od doručenia oznámenia o začatí konania o vyhlásení veci za kultúrnu pamiatku až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia,
- e) **umiestni reklamné, informačné, propagačné alebo akékoľvek technické zariadenie na kultúrnej pamiatke, v pamiatkovom území alebo v ochrannom pásme bez rozhodnutia alebo záväzného stanoviska krajského pamiatkového úradu** alebo nedodržiava podmienky určené v tomto rozhodnutí alebo záväznom stanovisku,
- g) spôsobuje svojím konaním nepriaznivé zmeny stavu kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia, alebo ich ochranného pásma alebo ohrozuje ich ochranu, ,
- l) nezabezpečuje základnú ochranu kultúrnej pamiatky podľa § 27, neudržiava ju v dobrom stave a využíva ju spôsobom, ktorý ju ohrozuje, poškodzuje, znehodnocuje alebo ničí, alebo ju nechráni pred odcudzením;

Na zabezpečenie náležitej ochrany pamiatkového predmetu, navrhujeme oboznámiť osoby zodpovedné za dozor a starostlivosť o interiér kostola o prísnom zákaze:

1. bez vedomia správcu kostola umožňovať bezprostredný prístup k organu akýmkoľvek osobám,
2. otvárať dvere a výplne organovej skrine a hracieho stola,
3. akýmkoľvek spôsobom zasahovať do konštrukcie nástroja,
4. utierať, umývať, či akýmkoľvek spôsobom čistiť povrch organovej skrine, hracieho stola a prospektových píšťal,
5. klásť na hrací stôl akékoľvek rušivé predmety (s výnimkou notového materiálu).

KOLAUDÁCIA

Kolaudácia nástroja sa uskutočnila 5. marca 2014. Zoznam zistených závad bol uvedený v zápisnici (**príloha č. 1**). Závady boli odstránené dňa 11. marca 2014 o čom bol spísaný kolaudačný protokol z 12. 3. 2014 (**príloha č. 2**).

ZÁVER

Reštaurátorské práce a dozor pre subdodávateľov realizoval Ján Valovič, člen Komory reštaurátorov SR, reštaurátor s pridelenou špecializáciou U 9 – reštaurovanie historických hudobných nástrojov – organov.

Vďaka za spoluprácu patrí spolupracovníkom a subdodávateľom:

Peter Macejka – ORGUES atelier, IČO: 46859802

Mgr. art. Martin Bako – organár, organista Dómu sv. Martina v Bratislave

Mgr. art. Peter Gregvrek – reštaurátor drevených oltárnych architektúr ..., IČO: 41148991

Jozef Hubek – maliarske a natieračské práce, IČO: 32636342

Ivo Koldán – stolárstvo, IČO: 40155773

Karol Štefek – stolárstvo

Stanislav Rusnák – cínar organárskej firmy Bies, IČO: 44951043

Práce boli ukončené k termínu uvedenom v dodatku zmluvy č. 1 dňa 22. 2. 2014.

Ján Valovič – reštaurátor, organár

PRÍLOHY: príloha č. 1 – Zápisnica z kolaudácie organa ...
príloha č. 2 – Kolaudačný protokol
príloha č. 3 – fotodokumentácia – Organ po reštaurovaní
príloha č. 4 – DVD nosič – Reštaurovanie organa v Kostole sv. Margity Antiochijskej v Zohore

Zápisnica z kolaudácie organa v Kostole sv. Margity Antiochijskej v Zohore

Na základe preskúšania organa konštatujem, že všetky práce boli vykonané na požadovanej profesionálnej úrovni a v súlade so zmluvou o dielo na generálnu opravu organa.

Traktúra organa funguje bezchybne a presne a intonácia 8-stopových registrov, ktoré boli prinavrátené do pôvodného stavu zodpovedá zvukovému štýlu nástroja v dobe jeho vzniku. Povrchová úprava hracieho stola aj organovej skrine, ako aj všetky detaily zodpovedajú estetickým kritériám.

Pri preskúšaní organa boli nájdené nasledovné chyby:

- v registri Vox coelestis 8' nehrá tón e3,
- v Kvintade 8' treba tón c⁰ intonačne zosilniť,
- tóny Fis a Gis v Praestant 4' - opraviť nasadzovanie,
- Gamba 8' - gis 0, d1 – nasadzovanie,
- Violon 16' - rezonuje H,
- Octavbass 8' - zrýchliť nasadzovanie tónov g, D, Cis, E.

Zhotoviteľ sa zaväzuje odstrániť nedostatky najneskôr do 14 dní od kolaudácie organa, ktorá sa konala 5. 3. 2014.

Ukazovateľ crescenda dosahuje pri krajnej hranici tutti číslo 11 zo stupnice 12. Tento nedostatok je spôsobený výrobným chybným nastavením, ktoré však nebráni plnohodnotnej funkčnosti a používania crescendového valca.

Odporúčam, aby bola údržba organa aj po ukončení záruky zverená zhotoviteľovi.

Rímskokatolícka cirkev, farnosť Zohor

IČO: 31 873 456, 900 51 Zohor, Nám. 1. mája 33, tel.: 02/659 61 210

KOLAUDAČNÝ PROTOKOL

Počas kolaudácie organa dňa 5. 3. 2014 boli zistené nasledovné vady:

- v registri Vox coelestis 8' nehrá tón e3,
- v Kvintade 8' treba tón c⁰ intonačne zosilniť,
- tóny Fis a Gis v Praestant 4' - opraviť nasadzovanie,
- Gamba 8' - gis 0, d1 – nasadzovanie,
- Violon 16' - rezonuje H,
- Octavbass 8' - zrýchliť nasadzovanie tónov g, D, Cis, E.

Zhotoviteľ odstránil tieto vady dňa 11. marca 2014. Odborný dozor skontroloval organ 12. marca 2014 a zistil, že na organe neboli zistené žiadne ďalšie vady. Na základe tejto skutočnosti odporúča zhotoviteľovi dielo prebrať.

** objednávateľovi*

V Zohore, dňa 12. marca 2014

Príloha č. 3 - fotodokumentácia – organ po reštaurovaní

